

RAZISKOVALNA NALOGA

VIETNAMSKA VOJNA

Področje: Zgodovina

Avtorji: Tahlia Grace Wick in Brina Lukančič

Mentor: Patricija Veldin

Kranj, 2021

Kazalo vsebine

1. Uvod	1
2. Ključne osebnosti vietnamske vojne	3
2. 1. Ho Ši Minh	3
2. 2. Bao Daj	5
2. 3. Vu Ngu Zap	5
2. 4. Ngo Dinh Diem	6
2. 5. Robert McNamara	7
2. 6. Henry Kissinger	8
3. Francoska Indokina	9
4. Amerika se vključi v vojno	12
4. 1. Lyndon Johnson	13
4. 2. Ofenziva Tet	15
4. 3. My Lai	19
4. 4. Konec vojne	21
5. Intervjuji	22
6. Zaključek	35
7. Viri in literatura	37
8. Viri slik	39

KAZALO SLIK

<i>Slika 1: Hal Lawson</i>	VI
<i>Slika 2: Robert Jeffrey</i>	VI
<i>Slika 3: Rocky Lechelt</i>	VII
<i>Slika 4: Daniel Chavez</i>	VII
Slika 5: Ho Ši Minh	3
Slika 6: Bao Daj	5
Slika 7: Vu Ngu Zap	6
Slika 8: Ngo Dinh Diem	7
Slika 9: Robert McNamara	8
Slika 10: Henry Kissinger	9
Slika 11: Zemljevid Indokine v času francoskega režima.....	11
<i>Slika 12: Goreči menih, 11. junij 1963</i>	13
Slika 13: Likvidacija Vietkongovca v Saigonu	19
Slika 14: Deklica z napalmom	20
Slika 15: Halovo letalo	24
Slika 16: Poškodba levega krila, ki so jo povzročili Vietnamci	24
Slika 17: Hal ob spomeniku padlim vojakom v Vietnamski vojni (s prstom kaže na ime svojega padlega prijatelja)	24
Slika 18: Ime padlega vojaka.....	25
Slika 19: Halova enota VA164 v Tonkinškem zalivu leta 1972	25
Slika 20: Spominski dogodek ob smrti člana njihove enote.....	25
Slika 21: Rockyeva podmornica.....	27
Slika 22: Notranjost podmornice 1.....	27
Slika 23: Notranjost podmornice 2 in njeni upravljalci	27
Slika 24: Daniel (na levo) in njegovi prijatelji v Vietnamu.....	31
Slika 25: Robert ob svojem letalu	33
Slika 26: Robert ob koncu svojega služenja vojski	33

Povzetek

Vietnamska vojna je izraz za vojno v Vietnamu med leti 1964 in 1975, v katero so se aktivno vključile ZDA. V najini raziskovalni nalogi vam bova predstavili vlogo ZDA v tej vojni, saj so v Demokratični republiki Vietnam (Severni Vietnam) videle komunistično trdnjavo na področju nekdanje Francoske Indokine, ustavitev širjenja komunizma pa je bil eden glavnih ciljev ameriške zunanje politike v času hladne vojne. V nalogi sva uporabili različne zgodovinske vire in metode dela, predvsem bova z intervjuji ameriških vojakov poskusili osvetliti to obdobje, izkoristili pa bova tudi možnost dostopa do virov ameriške vlade in vojske, ki so s pomočjo digitalizacije, shranjene na naslednjih prosto dostopnih spletnih mestih: Nacionalni muzej ameriške zgodovine (<https://amhistory.si.edu/militaryhistory/>) in Digitalna zgodovina (<http://www.digitalhistory.uh.edu/index.cfm>). Tema je še danes aktualna, saj je bilo v Vietnam napotenih ogromno ameriških vojakov, v to vojno pa so se vključile tudi Južna Koreja, Avstralija, Nova Zelandija in Tajski. Je simbol brezobzirnega uničevanja civilnih ciljev, uporabe orožij, katerih posledice še danes čutijo v Vietnamu, soočenja s posttravmatskim sindromom, krepitevijo mirovniških gibanj ter nerazumevanja ameriške administracije, da so se Vietnamci borili za združitev države in ne za komunizem.

Summary

The Vietnam War is an expression used to describe the war in Vietnam during the years of 1964 and 1975, in which the USA was actively involved. In our research project we will be presenting the role of the US in this war, as they saw in the Democratic Republic of Vietnam (North Vietnam) a communist stronghold in the area of the former French Indochina and stopping the spread of communism was one of the main goals of American foreign policy during the Cold War. In our project we used an assortment of historical sources and methods of work and above all we will try to highlight this period of time with interviews with American veteran soldiers, we will also take advantage of the availability of US government and military sources, which have been, with the help of digitization, stored on the following websites:

National Museum of American History (<https://amhistory.si.edu/militaryhistory/>) and Digital History (<http://www.digitalhistory.uh.edu/index.cfm>). This topic is still very relevant today since there was an enormous number of American soldiers deployed in Vietnam as well as active involvement from South Korea, Australia, New Zealand and Thailand in the war. It is a symbol of ruthless destruction of civilian targets, the use of weapons, of which the consequences still felt in Vietnam, confrontation with post-traumatic stress disorder, strengthening peace movements, misunderstanding of the US administration that the Vietnamese fought for the unification of their country and not for communism, etc.

Ključne besede:

Vietnam, Ho Ši Minh, gverilci, Amerika, Vietkong

Zahvala

Radi bi se zahvalili vsem petim ameriškim veteranom vietnamske vojne, ki so z veseljem sprejeli najino prošnjo po intervjuju o njihovem služenju. Hvala vam, da ste si vzeli čas in ste z nama delili informacije o vaši izkušnji v Vietnamu, čeprav je to verjetno zbudilo veliko neprijetnih spominov. Radi bi se zahvalili veteranom:

- Halu Lawsonu, upokojenemu pilotu mornarice, ki je bil poslan v Tonkinški zaliv,

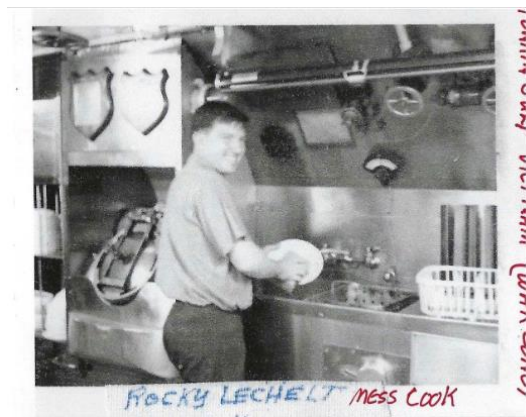
Slika 1: Hal Lawson

- polkovniku Robert Jeffreyu, upokojenemu veteranu A meriških letalskih sil in bivšemu vojaškemu zaporniku v Severnem Vietnamu,

Slika 2: Robert Jeffrey

- Rockne Lecheltu, upokojenemu veteranu Ameriške mornarice, čigar podmornica je imela bazo v Tonkinškem zalivu,

Slika 3: Rocky Lechelt

- Danielu Chavezu, upokojenemu vojaku, ki je bil nastanjen v bazi Da Nang v Vietnamu,

Slika 4: Daniel Chavez

- Tomu Greenu, upokojenemu vojaku, ki je bil nastanjen blizu Saigona v Vietnamu.

Radi bi se zahvalili tudi najini mentorici prof. Patriciji Veldin za ves vložen trud in dobro voljo.

1. Uvod

Namen raziskovalne naloge je predstavitev ameriške vpletenosti v vietnamsko vojno. Raziskovali sva ključne dogodke vietnamske vojne ter usodo ameriških vojakov, napotenih v Vietnam. Odločili sva se, da bova uporabili induktivno raziskovalno metodo. Najprej sva preučili poglobljene dogodke vietnamske vojne, da sva lahko prišli do splošnih sklepov. Že iz osnovne šole sva nekaj vedeli o vietnamski vojni, zato sva se odločili, da raziščeva ameriški pogled na to vojno ter s treznim premislekom prideva do zaključkov. Posledično sva tudi prvenstveno uporabljali ameriške zgodovinske vire. Imeli sva možnost, da vzpostaviva stike z veterani vietnamske vojne, saj je ded ene od naju služil v Vietnamu. V pomoč so bili tudi družinski prijatelji iz ZDA, ki so nama posredovali stike z veterani vietnamske vojne. Poskušali sva tudi vzpostaviti stike z veteransko organizacijo Veterans of Foreign Wars, vendar se niso odzvali na najino elektronsko sporočilo. Med prilogami si lahko ogledate najino prošnjo za pomoč omenjene veteranske organizacije. Pri raziskovanju sva si tudi pomagali z dokumenti, ki so digitalizirani in shranjeni na spletnih straneh Nacionalnega muzeja ameriške zgodovine in Digitalne zgodovine. Tam so shranjeni naslednji dokumenti: Tonkinška resolucija, pismo Ho Ši Minha predsedniku Johnsonu, Pentagonški dokumenti, poročilo o incidentu v Tonkinškem zalivu, dokument ameriške administracije o zagotavljanju podpore Južnemu Vietnamu v boju s Severnim Vietnamom in Vietkongom, vključno z drugimi zgodovinskimi dokumenti.

Po analizi ključnih dogodkov vietnamske vojne sva sestavili vprašanja za veterane vietnamske vojne, s katerimi sva načrtovali potrditev ali zavrnitev naslednjih hipotez:

- vojaki v Vietnamu so bili naborniki, saj vietnamska vojna velja za zadnjo vojno, v katero so ZDA napotile naborniško vojsko,
- vojaki so podpirali svojo napotitev v Vietnam, saj je bil to čas hladne vojne in protikomunistične ideologije v ZDA,
- vojaki so trpeli za posttravmatskim sindromom,
- vsi so vključeni v veteranske organizacije.

Sprva bova predstavili kratek pregled vietnamske vojne. Temu bo sledila predstavitev ključnih oseb in dogodkov vietnamske vojne. Nalogo sva zaključili z intervjuji veteranov ter analizo njihovih odgovorov.

Vietnamska vojna je najdaljša vojna, v katero so se vpletle ZDA v 20. stoletju. Hkrati tudi velja za najmanj priljubljeno vojno v ameriški zgodovini, saj je zahtevala 58191 mrtvih ameriških vojakov, ranjenih pa je bilo 153 303 (Vietnamska vojna v številkah, 2014, 23). Točnega števila smrtnih žrtev med vietnamskimi vojaki nisva zasledili, ocene pa so okoli 2 milijona mrtvih vojakov (<http://www.digitalhistory.uh.edu/era.cfm?eraid=18&smtid=1>, 12. 12. 2020), viri o mrtvih vietnamskih vojaki in civilistov pa omenjajo vse do 6,5 milijona žrtev (Mamaux, 2015, 178). Izraz vietnamska vojna je povezan z vključitvijo ZDA v državljansko vojno med Severnim Vietnamom in Južnim Vietnamom, ki se je pričela leta 1959. Ameriški vojaki so bili napoteni v Južni Vietnam leta 1964, med drugim sva zasledili podatek, da so prvi pehotni vojaki prišli leta 1965, njihovo število pa se je s 3500 vojakov do konca leta povečalo na 200 000. Leta 1967 pa je bilo v Vietnamu že pol milijona vojakov v ameriški pehoti (Cummins, 2009, 286). Vojna je trajala vse do leta 1975, ko so vojaške enote Severnega Vietnama zasedle Saigon, glavno mesto Južnega Vietnama. Ključna elementa, ki sta ameriško vlado prepričala, da se morajo vključiti v ta spopad, sta bila delovanje

Vietkonga v Južnem Vietnamu ter vojaški udar leta 1963, s katerim je bil z oblasti odstavljen Ngo Dinh Diem, predsednik Južnega Vietnama.

Že leta 1963 se je ameriški predsednik John Fitzgerald Kennedy oz. JFK odločil, da bo v Južni Vietnam poslal 2000 vojaških svetovalcev, njihovo število pa je kasneje naraslo na 16300 (Ladenburg, 2007, 8). Američani so verjeli v tako imenovano domino teorijo, ki jo je prvi predstavil ameriški predsednik Dwight Eisenhower (Ladenburg, 2007, 7). Verjeli so, da bodo v primeru zmage komunistov v Južnem Vietnamu, ki je veljal za protikomunistično trdnjavo jugovzhodne Azije, komunistične države postale tudi Laos, Kambodža, Tajska, Burma, Indija in Filipini. Naloga ZDA v okviru hladne vojne je ustavitev širjenja komunizma v jugovzhodni Aziji, zato so v ta namen na področju jugovzhodne Azije ustanovili organizacijo SEATO (Organizacija južnovzhodnega azijskega sporazuma). SEATO je bil ustanovljen 1954, sedež pa ima v Bangkoku na Tajskem. Leta 1964 so bile v Južni Vietnam napotene ameriške enote. Predsednik Lyndon B. Johnson je s t. i. Tonkinško resolucijo dobil neomejena pooblastila za vojaško posredovanje v Južnem Vietnamu. To resolucijo je 1964 sprejel Ameriški kongres, podprla sta jo tako senat kot predstavniški dom. Dokument je amerškemu predsedniku, kot vrhovnemu poveljniku ameriške vojske, dovolil, da je sprejemal ukrepe, s katerimi bi ustavili vietnamske napade na ameriško vojsko. Iz dokumenta je razvidno, da so se avtorji sklicevali na ohranjanje svetovnega miru in varovanje stabilnosti v jugovzhodni Aziji ter zaveznic v organizaciji SEATO, dokument pa je predvidel, da pooblastila, ki jih je imel ameriški predsednik, veljajo do trenutka, ko se bo vzpostavil mir na tem področju (https://www.digitalhistory.uh.edu/disp_textbook.cfm?smtID=3&psid=4088, 24. 2. 2021).

1965 se je vojna razširila po vsem Vietnamu, saj je predsednik Johnson ukazal letalske bombne napade Severnega Vietnama. Po letu 1968 je bilo v Južnem Vietnamu že 536 000 ameriških vojakov (<http://www.digitalhistory.uh.edu/era.cfm?eraid=18&smtid=1>, 12. 12. 2020). Zasledili sva, da je leta 1965 61% Američanov podpiralo napotitev ameriških vojakov v Vietnam, leta 1971 pa le še 28% (Vietnamska vojna v številkah, 2014, 23). Ključen dogodek za upad podpore tej vojni je bila ofenziva Tet leta 1968. Ofenzivo severnovietnamske in vietkongovske vojske bi lahko ocenili kot: *«Ameriška zmaga, ki je zapečatila usodo predsednika in obrnila javno mnenje proti vietnamski vojni.»* (Cummins, 2009, 284). Na javno mnenje so tudi močno vplivala poročila novinarjev, predvsem o zločinih nad civilnim prebivalstvom ter številu mrtvih in ranjenih ameriških vojakov, kar je še močno skrbelo mlade Američane, ki so čakali na vpoklic v vojsko. Predsedovanje Richarda Nixona je med Američani okrepila željo po umiku ameriških čet iz Vietnama. Nixon je s t. i. vietnamizacijo vojne obljubljal, da bo postopoma umikal ameriške vojake iz Vietnama ter vojskovanje prepustil vojski Južnega Vietnama. Domači javnosti je prikril, da je letalstvu naročil bombardiranje Kambodže, s čimer se je vojna razširila še na to območje. Destabilizacijo Kambodže je izkoristilo gibanje Rdečih Kmerov, ki so kasneje uvedli obliko komunizma, ki jo označujemo za genocidno (<https://www.rtvsl.si/svet/azija-z-oceanijo/prva-obsodba-nekdanih-voditeljev-rdecih-kmerov-za-genocid/471978>, 12. 1. 2021).

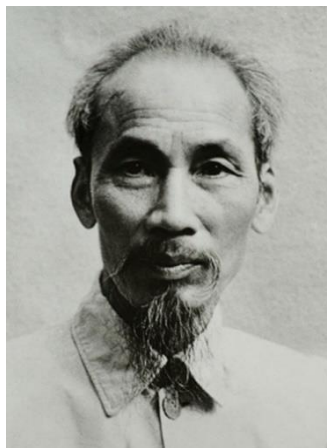
Prvi koraki k mirovnim pogajanjem med Severnim Vietnamom in ZDA so bili leta 1968, po ofenzivi Tet, pogajanja pa so potekala vse do leta 1973, ko so izpeljali umik ameriških vojakov iz Vietnama. Iz ujetništva so se tudi vračali zajeti ameriški vojaki. 30. aprila 1975 je severnovietnamska vojska zasedla Saigon, s čimer se je zaključila vietnamska vojna, 1976 pa sta se obe vietnamski državi združili v Socialistično republiko Vietnam.

2. Ključne osebnosti vietnamske vojne

Z vietnamsko vojno je svet spoznal državnike, politike in vojaške poveljnike, ki svetovni javnosti niso bili najbolj znani, vojna in medijsko poročanje o tej vojni pa jih je predstavila svetovni javnosti. Zadali sva si nalogo, da na kratko predstaviva te osebnosti, ki so poleg bolj znanih ameriških predsednikov, kot so Dwight Eisenhower, JFK, Lyndon B. Johnson in Richard Nixon, krojili usodo Vietnamcev ter ameriških vojakov in njihovih družin, napotenih v pomoč Južnemu Vietnamu.

2. 1. Ho Ši Minh

Prva osebnost, ki jo bova predstavili, je Ho Ši Minh ali »Tisti, ki razsvetluje«, voditelj odpora proti francoskim kolonialnim gospodarjem, predsednik Severnega Vietnama, ki je podpiral Vietkong ter združitev obeh Vietnamov v eno državo. Njegovo pravo ime je Nguyen Sinh Cung. Rodil se je 19. maja 1890 v mestu Hoang Tru v Vietnamu. V njegovi biografiji je zapisano, da je imel zelo težko in naporno otroštvo, a mu je kljub temu uspelo dokončati srednjo šolo v Hueju, mestu, kjer so v času ofenzive Tet potekali najhujši boji (<https://www.britannica.com/biography/Ho-Chi-Minh>, 5. 2. 2021).

Slika 5: Ho Ši Minh

Njegovo ime se je v javnosti prvič pojavilo v času prve svetovne vojne. Pod imenom Nguyen Ai Quoc je živel v Franciji ter se gibal v levičarskih krogih, kjer se je zavzemal za osamosvojitve Vietnama izpod francoske oblasti. Na nadaljnji razvoj marksističnega (komunističnega) gibanja v Vietnamu je močno vplivala oktobrska revolucija 1917 v Rusiji. Ko je bil Ho Ši Minh leta 1924 v Kantonu na južnem Kitajskem, je tam deloval kot agent Kominterne oz. komunistične internacionale, organizacije, sestavljene iz več državnih komunističnih partij, njen ustanovitelj pa je bil Lenin. V Kantonu je bilo središče komunistov iz Francoske Indokine, njegova naloga je bila, da jih poveže v Indokinsko komunistično partijo, katere osnovni cilj je bila osvoboditev Indokine izpod francoske kolonialne oblasti. Delovanje tega gibanja se je razširilo na ozemlje Francoske Indokine, zato so Francozi preganjali njene člane in Ho Ši Minh se je umaknil na Kitajsko, kjer ga je zaprl Čankajškov nacionalni režim.

Ključen dogodek za politični vzpon Ho Ši Minha je kapitulacija Francije in ustanovitev profašistične vichyske Francije, ki je kolaborirala s silami osi. Vu Ngu Zapu je pomagal ustanoviti Vietminh, gibanje za osvoboditev Vietnama izpod francoske in japonske oblasti, 1943 pa je na severu Vietnama vodil gverilске akcije Vietminha ter se povezal z ameriško

vlado, ki mu je nudila pomoč v boju proti Japoncem. V času osvobodilne vojne proti Japoncem je prevzel ime Ho Ši Minh, ki ga je uporabljal do smrti leta 1969. Po japonski vdaji je razglasil ustanovitev Demokratične republike Vietnam, znane kot Severni Vietnam, vendar se je moral po vrnitvi francoskih kolonialnih sil ponovno zateči k gverilskemu vojskovanju. Trenja med Severnim Vietnamom in Francozi je sprožilo francosko-indokinsko vojno, ki se je zaključila leta 1954 s sporazumom v Ženevi, s katerim so ustanovili dve vietnamski državi, in sicer Severni Vietnam ter Južni Vietnam (Republika Vietnam), ločeni po 17. vzporedniku. Ustanovljeni sta bili tudi Laos in Kambodža. Ho Ši Minh je pristal na začasno delitev Vietnama, čeprav je zagovarjal celovito državo Vietnam, ter podprl glasovanje o združitvi vietnamskih držav, ki bi moralo biti izpeljano leta 1956 (<https://www.britannica.com/biography/Ho-Chi-Minh>, 5. 2. 2021).

Udeleženske na ženevski mirovni konferenci so sprejele obstoj vietnamskega komunističnega režima, ki je obvladoval Severni Vietnam. Ho Ši Minh je s pomočjo kitajskih svetovalcev takoj pričel krepiti svojo oblast ter uresničevati načrte o Severnem Vietnamu kot komunistični državi. Njegovo notranjo politiko lahko označimo kot teror, saj je njegov režim med leti 1955 in 1956 pobil veliko Vietnamcev, okoli milijon prebivalcev pa je zbežalo v Južni Vietnam (Mamaux, 2015, 175). Njegov režim je preganjal velike zemljiške posestnike, uradnike, ki so bili zaposleni v francoski kolonialni upravi, ter vse, ki so jih sumili, da ne sodelujejo dovolj aktivno z novo oblastjo. Iz Severnega Vietnama so se tudi umaknili katoličani, saj so bili zaradi vere, ki jo je širila francoska kolonialna oblast, v hudi nevarnosti. Kasneje se je Ho Ši Minh javno pokesal za zločine, storjene v 50-ih letih 20. stoletja, ter odgovornost prenesel na kitajske svetovalce (Ladenburg, 2007, 11). Leta 1956 je bilo Ho Ši Minhju jasno, da vodstvo Južnega Vietnama ne bo upoštevalo določila ženevske mirovne konference o glasovanju za združitev Severnega in Južnega Vietnama, zato je pozval člane Vietminha, ki so živeli v Južnem Vietnamu, naj sprožijo vstajo. Za podporo se je tudi obrnil na Sovjetsko zvezo in Kitajsko (<https://www.britannica.com/biography/Ho-Chi-Minh>, 5. 2. 2021). Zaradi njegove angažiranosti k združevanju Vietnama ter podpori Vietkongu se je zanj uveljavil vzdevek striček Ho.

Koliko mu je bila pomembna združitev Vietnama, je razvidno iz njegovega pisma ameriškemu predsedniku Lyndonu Johnsonu iz leta 1967, kjer je zapisal: *»Vietnamci globoko ljubijo neodvisnost, svobodo in mir. Toda zaradi agresije ZDA so vstali, združeni kot en človek, neustrašni pred vsemi žrtvami, ki jih bodo storili in stiskami, ki jih bodo doživeli. Odločeni so, da se bodo upirali, dokler ne bodo resnično neodvisni, svobodni in bodo lahko živeli v pravem miru. Naš pravičen namen, uživa močno sočutje in podporo ljudi po vsem svetu, vključno z deli ameriškega ljudstva.«* (http://www.digitalhistory.uh.edu/disp_textbook.cfm?smtID=3&psid=3641, 5. 2. 2021)

Del njegovega pisma tudi odraža voljo vietnamskega naroda, da se, kljub nenehnemu bombardiranju, uporabi napalma in sredstev za defoliacijo, združi v eni državi: *»Vietnamci se nikoli ne bodo podredili sili, nikoli ne bodo sprejeli dogovarjanja, če jim bodo grozile bombe.«* (http://www.digitalhistory.uh.edu/disp_textbook.cfm?smtID=3&psid=3641, 5. 2. 2021)

Ho Ši Minh je bil ključen za ustanovitev novega gverilskega gibanja Vietkong oz. Narodne osvobodilne fronte leta 1957. Da bi Severni Vietnam lažje oskrboval Vietkongovce v Južnem Vietnamu, je podprl gradnjo t. i. Ho Ši Minhove poti, ki je potekala skozi Laos in Kambodžo, po njej pa so tiho tapili orožje, zaloge in vojaške enote, zato je bilo to področje nenehno bombardirano s strani ameriških letalskih sil (Mamaux, 2015, 179). Ho Ši Minh ni

dočakal združitve Vietnama, a njegovi viziji so sledili njegovi nasledniki. Ključen za združitev Vietnama pa je bil njegov sodelavec general Zap.

2. 2. Bao Daj

Bao Daj, znan tudi kot Nguyen Vinh Thuy, je bil v obdobju med 1926 in 1945 vietnamski cesar, torej vladar, od kogar je francoska kolonialna uprava pričakovala, da bo opravljal ceremonialne naloge. V njegovi biografiji sva zasledili, da ni nameraval ostati marioneta francoske uprave, ampak da se je trudil modernizirati Vietnam, kar pa mu je francoska oblast oteževala (<https://www.britannica.com/biography/Bao-Dai>, 15. 12. 2020). Med drugo svetovno vojno je sodeloval z Japonci, a leta 1945 ga je Vietminh prisilil, da je odstopil. Po eni izmed razlag naj bi mu Vietminh ponudil sodelovanje, saj so v njemu videli osebnost, ki bi lahko na simbolni ravni povezala Vietnamce v boju proti Francozom, a je Bao Daj odklonil sodelovanje, saj ni imel nikakršnih zagotovil, da se bo lahko ohranil na oblasti (<https://www.britannica.com/biography/Bao-Dai>, 15. 12. 2020). Tudi Američani niso imeli zaupanja v cesarja Daja, ki je od leta 1949 do 1955 vodil Južni Vietnam (Ladenburg, 2007, 10). Nasil je naziv predsednika Vietnama, njegov predsednik vlade pa je bil Ngo Dinh Diem, ki je z ameriško podporo odstavil cesarja Baja, ki je vse do smrti živel v izgnanstvu.

Slika 6: Bao Daj

2. 3. Vu Ngu Zap

Vu Ngu Zap je narodni heroj vietnamske vojne za osvoboditev izpod japonske in francoske nadoblasti ter ključni severnovietnamski vojaški strateg. Že v šolskih letih je poznal tako Ho Ši Minha kot Ngo Dinh Diema. Že pred izbruhom druge svetovne vojne je bil aktiven v različnih revolucionarnih in protikolonialnih gibanjih ter postal član Indokinske komunistične partije. Zaznamovala ga je smrt njegove žene, ki je umrla v francoskem zaporu, zato je tudi izkazal veliko zanimanja za ustanovitev gverilske organizacije Vietminh (<https://www.theguardian.com/world/2013/oct/04/general-vo-nguyen-giap>, 15. 12. 2020).

General Zap se je uril na Kitajskem ter se seznanil z načeli gverilskega vojskovanja, ki jih bova predstavili v poglavju o francosko-indokinski vojni (Francoska Indokina). Ob Ho Ši Minhovi razglasitvi Demokratične republike Vietnam je Zap postal vodja policije, vojske in varnostno-obveščevalne službe. Zap je skrbel za likvidacijo vseh, ki so po komunistični ideologiji škodili državi in družbi. Ogromno lastnikov velikih zemljiških posesti je bilo ubitih

ali zaprtih. Sledil je Ho Ši Minhovi politiki, zato je odstranil politično opozicijo, nekdanje uslužbence v francoski kolonialni upravi, vse, ki so jih sumili, da niso lojalni novi oblasti ipd. Žrtve so bile lahko umorjene, zaprte ali izgnane. Kljub likvidacijam se je general Zap v kolektivni spomin zapisal kot odličen strateg, ki je pripravil ofenzivo Tet, po kateri je ameriška javnost vedno bolj dvomila v upravičenost napotitve ameriške vojske v Vietnam. Zaradi smrti leta 2013 je eden redkih med opisanimi osebnostmi, ki je dočakal združitev Vietnama.

Slika 7: Vu Ngu Zap

2. 4. Ngo Dinh Diem

Ngo Dinh Diem je bil južnovietnamski politik in med leti 1955 in 1963 predsednik Južnega Vietnama. S podporo ZDA se je povzpел na oblast ter tudi brez težav odstavil Bao Daja. Kot rimokatoličan je podpiral katoliške begunce iz Severnega Vietnama ter jim zagotavljal državne službe, s tem pa si je zagotovil njihovo podporo, obenem pa sprožil nezaupanje med večinsko budističnim prebivalstvom. Vietnamski katoličani so namreč predstavljali le 10% prebivalstva (Mamaux, 2015, 177). Sprva je bil predsednik vlade Bao Daja, ki ga je odstavil leta 1955. S pomočjo brata Ngo Dinh Nhuja, šefa politične policije, je vzpostavil zelo avtoritarno oblast, ki se je na koncu zrušila z vojaškim državnim udarom in njegovo usmrnitvijo leta 1963.

Za njegov režim so značilni korupcija, nasilje, težek položaj kmečkega prebivalstva ter podpiranje veleposestnikov, strah pred izgubo oblasti. Favoriziral je katoličane ter kršil določila ženevske pogodbe o izvedbi glasovanja o združitvi Vietnama, s čimer je sprožil odpor med prebivalci Južnega Vietnama. Na vse pomembne državne položaje je nastavljal družinske člane. Njegov režim se je tudi ohranjal zaradi podpore južnovietnamske vojske in ZDA, ki mu je zagotavljala finančno in vojaško pomoč za boj proti komunizmu, predvsem proti gibanju Vietkong. V Južnem Vietnamu tudi nikoli ni bila izvedena agrarna reforma, ki so jo takoj po osvoboditvi Vietnama izpod francoske oblasti začeli pod oblastjo Vietminha, kar pomeni, da so na severnih območjih Južnega Vietnama razlastili veleposestnike ter zemljo podelili kmetom. Predsednik Diem je sprva od kmetov zahteval, da naj bivšim lastnikom plačujejo najemnino, kasneje pa je zahteval, da zemljo odkupijo, kar je povzročalo trenja znotraj Južnega Vietnama. To so zaznali v Severnem Vietnamu ter se povezali z nekdanjimi borci Vietminha, ki so živeli v Južnem Vietnamu (Ladenburg, 2007, 11). Ti borci so ob vrnitvi domov shranili orožje in predstavljali prve člane Vietkonga, komunističnega gibanja v Južnem Vietnamu, ki se je borilo za združitev Vietnama. Tudi Američani so se

vedno bolj zavedali, da podpirajo agresiven režim, ki zapira, muči in ubija Vietnamce, a so bili prepričani, da je le Ngo Dinh Diem sposoben ustaviti širjenje komunizma v jugovzhodni Aziji ter je lojalen ZDA. Uveljavilo se je reklo »Sink or Swim, with Ngo Dinh Diem« oz. »Potoni ali plavaj z Ngo Dinh Diemom« (Ladenburg, 2007, 9). Ker brata Ngo Dinh nista zaupala niti generalom, predvsem tistim, ki so bili med svojimi vojaki priljubljeni, sta jih nadzirala ali premeščala v vedno nove vojaške enote, kar je sprožilo vojaški udar 1. 11. 1963. ZDA so neposredno podprle udar, saj je njihov veleposlanik v Saigonu, Henry Cabot Lodge, generalom zagotovil, da ZDA podpirajo odstavitev Ngo Dinh Diema (Ladenburg, 2007, 17). Kar je sledilo, je vseeno presenetilo Američane, saj je odstranitev Ngo Dinh Diema razkrila pomanjkljivosti južnovietnamske vojske in politične elite, ki nista bili sposobni sodelovati in vzpostaviti vlade, ki bi lahko vodila boj proti Vietkongu. Oblast je bila vsaj 19 mesecev razpršena med generali, ki se niso mogli zediniti, kdo bo vodil Južni Vietnam. V tem obdobju je Američane tudi pretresel atentat na predsednika Johna Fitzgeralda Kennedyja, ki se je zgodil 21 dni po državnem udaru v Južnem Vietnamu.

Slika 8: Ngo Dinh Diem

2. 5. Robert McNamara

Robert McNamara je bil v času predsednikovanja JFK-ja in Johnsona minister za obrambo. Bil je podpornik napotitve ameriških vojaških sil v Južni Vietnam, zato je izkoristil t. i. incident v Tonkinškem zalivu za povod vstopa ZDA v vietnamsko vojno. Bil je glavni strateg vietnamske vojne in je zagovarjal bombardiranje Severnega Vietnama ter uporabe vseh možnih konvencionalnih orožij, ki so jih imele ZDA. Vendar je kmalu po obiskih Južnega Vietnama ugotovil, da ZDA v tej vojni ne morejo zmagati, zato se je upokojil po ofenzivi Tet leta 1968. Kasneje, po koncu vietnamske vojne, je izjavil, da je leta 1966 predsedniku Johnsonu predlagal umik iz vietnamske vojne, vendar ga je le-ta zavrnil (<https://www.biography.com/political-figure/robert-s-mcnamara>, 20. 3. 2021).

Slika 9: Robert McNamara

2. 6. Henry Kissinger

Henry Kissinger je bil svetovalec za obrambna vprašanja v ameriški vladi, predsednik Nixon pa ga je imenoval za šefa Sveta za državno varnost, od leta 1973 do 1977 pa je bil državni sekretar, ki je močno vplival na umik ameriških čet iz Vietnama ter je podprl podpis sporazuma med ZDA in Kitajsko. Podpiral je izboljšanje odnosov s Sovjetsko zvezo, zato je leta 1972 podprl podpis sporazuma o omejitvi strateškega oboroževanja oz. SALT I. Kissinger velja za politika, ki je ustavil vietnamsko vojno, saj je bil zadolžen za pogajanja s Severnim Vietnamom. Pogajanja so bila prekinjena po Nixonovem ukazu bombardiranja Severnega Vietnama, Kissinger pa je predlagal bombardiranje Kambodže, o čemer ameriška javnost ni bila obveščena, bombardiranje pa je Rdečim Kmerom omogočilo prevzem oblasti v Kambodži. Nasprotoval je tudi vietnamizaciji vojne. Kljub vsemu mu je uspelo podpisati mirovni sporazum s Severnim Vietnamom, pogajal se je s severnovietnamskim državnikom Le Duc Thojem in skupaj sta prejela Nobelovo nagrado za mir (1973).

Slika 10: Henry Kissinger

3. Francoska Indokina

Francoska Indokina je izraz za nekdanjo francosko kolonijo v jugovzhodni Aziji. Že v 17. stoletju so se na ozemlju današnjega Vietnama, Laosa in Kambodže pojavili francoski misijonarji, ki so širili rimokatoliško vero. Francoska vzhodnoindijska družba je bila ključna za uveljavitev francoske prisotnosti na ozemlju Indokine in je že leta 1668 naseljevala francoske vojake, trgovce in misijonarje (Ladenburg, 2007, 1). Formalno se je področje Indokine koloniziralo leta 1859, saj so Francozi razglasili protektorat nad ozemljem, na ozemlju Vietnama pa so obdržali cesarsko družino, ki je opravljala versko ceremonialne naloge. Za Francoze je bila Indokina strateško ozemlje, preko katerega so poskušali prodreti na Kitajsko, na plantažah pa so gojili kavčuk, čaj in kavo.

Francozi so postopoma prevzemali vse vzvode oblasti v Indokini in leta 1925 je 5000 francoskih naseljencev nadziralo 30 milijonov prebivalcev Indokine (Ladenburg, 2007, 2). Francozi so spodbujali izobraževanje lokalnega prebivalstva, nekateri med njimi so se izobraževali tudi v Franciji, vendar so jim onemogočali dostop do služb v kolonialni upravi. Posledično ni presenetljivo, da je veliko lokalnega prebivalstva podprlo japonsko zasedbo Francoske Indokine leta 1940. Japonci so v okviru svoje imperialistične politike širili geslo »Azijo Azijcem«, s čimer so prebivalce kolonij prepričevali, da bodo Japonci bolj pravični gospodarji kot evropske kolonialne države. Japonci so tudi vichyski Franciji dopuščali, da je upravljala svojo kolonialno posest, saj je bil ta del Francije zaveznik držav trojnega pakta. Marca 1945 so Japonci aneksirali ozemlje Francoske Indokine, vendar so se kmalu morali soočiti s prodorom britanskih čet na jug Vietnama, na severu pa je Vietminh s pomočjo Američanov vodil gverilsko vojskovanje. Vietminh je bilo vietnamsko komunistično gverilsko gibanje, ki ga je vodil Ho Ši Minh. Ustanovljeno je bilo leta 1941 na ozemlju južne Kitajske, kamor so se umaknili komunistično usmerjeni mladi Vietnamci in drugi člani Indokinske komunistične partije. Gibanje je imelo dva glavna cilja: izgon Francozov in Japoncev iz Indokine ter uvedba komunistične oblasti. V letih med 1943 in 1945 je gibanje dobivalo ameriško pomoč, predvsem je tesno sodelovalo z generalom Josephom Stilwellom, ki je bil

poveljnik ameriških sil v Burmi, Indiji in na Kitajskem (Mamaux, 2015, 173). Poveljnik Vietminha je bil general Vu Ngu Zap, ki je kasneje vodil vojsko Severnega Vietnama. Ko so Japonci 2. septembra 1945 kapitulirali, je Ho Ši Minh razglasil ustanovitev Demokratične republike Vietnam z glavnim mestom v Hanoju. Ho Ši Minh je verjel, da ga bodo podprle ZDA, saj je bil Franklin Delano Roosevelt podpornik osvobodilnih gibanj, vendar je bil Rooseveltov naslednik, Harry Truman, pod vplivom hladne vojne nezaupljiv do komunističnih gibanj. Zato so ZDA podprle Francijo, ki je poskušala povrniti izgubljeno ozemlje. Ameriška finančna pomoč je v letih 1945 in 1954 obsegala 2,6 milijard dolarjev (<http://www.digitalhistory.uh.edu/era.cfm?eraid=18&smtid=1>, 12. 12. 2020).

Področje Južnega Vietnama so na prošnjo ZDA osvobodile britanske čete. Japonci so se jim predali v Saigonu, Britanci pa so hkrati zatrli upor Vietnamcev, ki so zahtevali samostojnost Južnega Vietnama. Francozi so ponovno nadzirali to področje in se pripravljali na spopad z Vietminhom. Vojna se je pričela s francoskim napadom na пристanišče Haiphong leta 1946 (Mamaux, 2015, 174). Vietminh je imel podporo kmetov na podeželju, Francozi pa so iskali podporo v urbanih središčih, ki jih je bilo največ na jugu. Prva leta je bilo zelo malo spopadov, saj se je Vietminh temeljito pripravljaj na vojno s tehnološko razvitejšo državo, ki je bila tudi finančno in gospodarsko močnejša od Severnega Vietnama. Te priprave so vključevale tehnike pridobivanja podpore kmečkega prebivalstva, ki bi se aktivno vključilo v spopad proti Francozom. Ho Ši Minh in general Zap sta sledila načelom Mao Zedonga, kako s tremi pravili organizirati gverilsko vojskovanje:

1. pravilo je, da je potrebno pridobiti podporo ljudstva, predvsem kmetov na podeželju, zato sta od gverilcev zahtevala, da vedno pomagajo kmetom, jih oskrbujejo s hrano ter jim nudijo pomoč pri kmetovanju;
2. pravilo je, da morajo biti gverilske skupine majhne ter delovati na osnovi hitrih napadov in umikov, v kar so vključevali razstreljevanje vojaških zgradb, komunikacijskih središč, atentate na častnike, napade na poveljnike policije ipd.;
3. pravilo pa je, da je potrebno pridobiti pomoč komunistične države, česar so se najbolj bali Američani, saj bi se tako v to vojno lahko vključila Kitajska (Ladenburg, 2007, 7).

Ta strah je bil upravičen, saj je leta 1950 Severna Koreja sprožila korejsko vojno, v katero se je vključila tudi Kitajska. Ti dogodki na jugovzhodu Azije so ameriški vladi potrjevali njeno domino teorijo. Generalu Zapu je uspelo leta 1954 nanovačiti 117 000 vojakov, nasprotna stran pa je imela 100 000 francoskih ter 300 000 vietnamskih vojakov (Mamaux, 2015, 174). General Zap je tudi po letu 1949 lahko računal na kitajsko vojaško pomoč, predvsem je Kitajska Vietminh oskrbela s težkim topništvom, ki ga je zaplenila poraženi vojski generala Čankajška. Glavni francoski vojaški strateg je bil general Henri Navarre, ki je pripravil t. i. »inkblot plan«, ki je predvidel majhne vojaške skupine z močno letalsko podporo, ki bodo na sovražnem ozemlju utrdile položaje in se z njih, podobno kot kapljica črnila, širile po preostalem ozemlju (Ladenburg, 2007, 9). Odločilni spopad v francosko-indokinski vojni predstavlja bitka za Dien Bien Phu, ki se je pričela leta 1953, zaključila pa leto kasneje. Dien Bien Phu se nahaja na strateško pomembni cesti med Laosom in Hanojem in naloga francoskih padalskih enot je bila preprečitev oskrbovanja Vietminha iz države Laos. Približno 13 000 francoskih vojakov je zasedlo vas ter čakalo na enote Vietminha in obenem računalo, da se bodo oskrbovali s pomočjo letal. General Zap je organiziral 40 000 borcev, ki so zasedli vse cestne poti do Dien Bien Phuja ter nadzirali vzpetine nad vasjo (Mamaux, 2015, 174). Zaradi slabega vremena je bilo onemogočeno pristajanje letal, zračno oskrbovanje francoskih vojakov je bilo zelo oteženo, veliko škode je bilo zaradi nenehnih obstreljevanj s topovi, zato je Francozom, kljub oskrbovanju s padali, primanjkovalo orožja, streliva, hrane, zdravil in ostalih sredstev, zato so se 7. maja 1954 predali generalu Zapu.

Francozi so od Američanov pričakovali tako vojaško kot finančno pomoč, kar so zagovarjali tudi ministri v administraciji predsednika Eisenhowerja. Ameriško pomoč Francozom so zagovarjali minister za zunanje zadeve John Foster Dules, podpredsednik Richard Nixon, admiral Arthur Radford in general Matthew Ridgeway. Možnost vojaške pomoči Francozom so omogočale ameriške enote v Koreji in na Filipinih. Predsednik Eisenhower se je na koncu odločil, da ne bo vojaško posredoval v Vietnamu, zato so se Francozi odločili, da se umaknejo iz Francoske Indokine. Od 26. aprila do 21. julija 1954 je v Ženevi potekala mirovna konferenca, ki so se je udeležili predstavniki Francije, Severnega Vietnama, Južnega Vietnama, Laosa, Kambodže, Kitajske, Sovjetske zveze, Združenih držav Amerike in Velike Britanije. Na ozemlju Francoske Indokine so se vzpostavile štiri države: Severni in Južni Vietnam, ki ju je ločeval 17. vzporednik, ter Laos in Kambodža. Severni Vietnam je obsegal ruralni del Vietnama, kjer so komunisti imeli močno podporo prebivalstva, vodil pa ga je Ho Ši Minh. Južni Vietnam je postal protikomunistična in proameriška republika, ki jo je od leta 1955 vodil Ngo Dinh Diem, uvedel pa je strog represiven režim. Pri tem mu je pomagal brat Ngo Dinh Nhu, vodja politične policije.

Slika 11: Zemljevid Indokine v času francoskega režima

4. Amerika se vključi v vojno

Kako je prišlo do vpletenosti ZDA v vojno v Vietnamu, kamor je bilo napotenih 2,5 milijona ameriških vojakov, vam bova na kratko predstavili v naslednjem poglavju (Vietnamska vojna v številkah, 2014, 23). Kot je že bilo omenjeno, so na ozemlju bivše Francoske Indokine obstajale štiri države: Severni Vietnam, Južni Vietnam, Laos in Kambodža. Ključno leto za izbruh vietnamske vojne je bilo 1956, ko je Južni Vietnam s pomočjo Američanov odklonil glasovanje o združitvi obeh Vietnamov, ki jih je ločeval 17. vzporednik, kar je bila kršitev določil ženevske mirovne konference iz leta 1954. Ena določila je določalo, da se dve leti po podpisu mirovne pogodbe v Vietnamu izvede glasovanje o združitvi v eno državo (<https://www.britannica.com/event/Geneva-Accords>, 15. 12. 2020). Izvesti bi tudi morali splošne volitve, vendar se je režim v Južnem Vietnamu bal zmage vietnamskih komunistov. Volitve bi nadzirali opazovalci iz Poljske, Kanade in Indije.

Odločitev, da bodo ZDA podpirale nepriljubljen režim Ngo Dinh Diema, je sprejel predsednik Eisenhower, njegovi odločitvi pa je sledila administracija JFK-ja vse do leta 1963. Eisenhower je podprl Ngo Dinh Diema pri odločitvi, da ne bo izvedel glasovanja o združitvi Vietnama, kar je razvidno iz pisma iz 23. oktobra 1954 (Ladenburg, 2007, 10). Oba državnika sta se bala priljubljenosti Ho Ši Minha in vietnamskih komunistov pri večinskem kmečkem prebivalstvu, ki je upalo na agrarno reformo, s katero bi se izboljšale življenjske razmere na vietnamskem podeželju. Kljub temu, da se je zaključila vojna s Francozi, člani Vietminha pa so se vračali v svoje domove, je še vedno veliko število članov Vietminha nadaljevalo politiko pridobivanja podpore med kmeti, s katero sta bila seznanjena oba državnika (Mamaux, 2015, 176). Trenja v Južnem Vietnamu so tudi povezana s priselitvijo okoli 800 000 katoliških Vietnamcev, ki so, glede na sporazum z Ženeve, lahko zapustili Severni Vietnam, njim pa je bil naklonjen režim Ngo Dinh Diema, kar je med večinskim budističnim prebivalstvom sprožalo nelagodje (Ladenburg, 2007, 10).

Najbolj ekstremni prikaz nezadovoljstva prebivalcev Južnega Vietnama se je zgodil 11. junija 1963. Govora je o samosežigu budističnega meniha v Saigonu. Samosežig je pretresel mimoidoče, zgodil pa se je s pomočjo budističnih menihov in nun, ki so prisostvovali takšni obliki protesta. Avtor ikonične fotografije je Malcolm Browne. Iz slike 11 lahko razberete, da je bil goreči menih v položaju molitve. V času režima Ngo Dinh Diema je na takšen način umrlo sedem budističnih menihov (Ladenburg, 2007, 16).

Nezadovoljstvo v Južnem Vietnamu je Ho Ši Minhu omogočilo, da je med bivšimi člani Vietminha sprožil ustanavljanje nove gverilske organizacije, znane kot Vietkong (Fronta narodne osvoboditve Južnega Vietnama). Organizacija je zagovarjala oborožen odpor, cilj pa je bila združitev Vietnama. Vietkong je bil ustanovljen leta 1957, deloval je na ozemlju Južnega Vietnama. Sprva so zanj značilni atentati na vladne uradnike, med drugim je bilo leta 1959 umorjenih 1200 vladnih uradnikov, leta 1961 pa že 4000 (Mamaux, 2015, 177). Ker so se še vedno držali načel Mao Zedongovega gverilskega vojskovanja, so gibanje Vietkongovcev podpirali na podeželju, kar je režim s pomočjo ZDA poskušal zatreti s t. i. Strategic Hamlet Program (Ladenburg, 2007, 12-14). Glavni namen tega načrta je bil vladni nadzor podeželja in zmanjšanje podpore Vietkongovcem. Ker je Vietkong novačil vojake iz podeželskega okolja, ki ga je tudi oskrbovalo z orožjem, strelivom, hrano, zbiral informacije ipd., je bilo za južnovietnamski režim nujno, da nadzira čim več kmetov. Strategic Hamlet

Program je predvidel preselitev kmetov v nova naselja, kjer bi se lahko branili pred Vietkongovci. V teh naseljih naj bi živeli kmetje, ki so zvesti vladi Južnega Vietnama, preseljevanje v ta naselja se je spodbujalo z boljšimi življenjskimi pogoji, kot so jih imele tradicionalne vasi. V teh naseljih je bila elektrika, šole, zagotovljena je bila zdravstvena oskrba, naselbine so imele bambusove ograje ali ograje iz bodeče žice, moške pa so oborožili in izurili za obrambo.

Slika 12: Goreči menih, 11. junij 1963

Lahko bi ocenili, da se je z novimi tipi pojavil antagonizem – v novih naselbinah naj bi živeli ljudje, ki so podpirali režim, izven pa nasprotniki in s tem podporniki Vietkonga. Prvi ameriški predsednik, ki je podprl Strategic Hamlet Program, je bil Eisenhower, njegovi politiki je sledil tudi JFK. Ocenjuje se, da je septembra 1962 v teh naselbinah živela tretjina prebivalstva oz. 4 300 000 prebivalcev Južnega Vietnama (Ladenburg, 2007, 13). Poskus zatiranja Vietkongovcev ni bil uspešen, saj se je pojavilo več težav. Ogromno kmetov ni želelo zapustiti domače vasi oz. so bile nove naselbine preveč oddaljene od polj in drugih kmetijskih zemljišč. Velikokrat se je zgodilo, da v teh novih naselbinah ni bilo poskrbljeno za osnovne življenjske potrebe, saj je bil režim Ngo Dinh Diema skorumpiran, poglavarji naselbin, ki jih je nastavil režim, pa nepriljubljeni. Veliko teh poglavarjev se je okoriščalo z življenjskimi potrebščinami, ki nikoli niso prišle v nove naselbine, so se pa prodajale na okoliških tržnicah (Ladenburg, 2007, 14).

4. 1. Lyndon Johnson

1963 so se JFK in njegovi svetovalci zavedali, da dokler bosta na oblasti brata Ngo Dinh, gibanje Vietkong ne bo oslajeno oz. ustavljeno. Domneva se, da je bila v vojaški udar

vpletena CIA, Ngo Dinh Diem pa so odstranili, ker je nasprotoval: »...ameriškemu vmešavanju v spopade med severom in jugom oziroma proti amerikanizaciji vietnamske državljanske vojne«. (<https://www.dnevnik.si/1042287904>, 15. 12. 2020) JFK je poskušal na področju jugovzhodne Azije okrepiti ameriško navzočnost ne le zaradi domino teorije, ampak tudi zaradi kubanske raketne krize, ki se je zgodila leto prej, leta 1962. Agresivnost Kennedyjeve administracije je bila očitna v odnosu do Kube, saj ZDA v svoji soseščini niso nameravale tolerirati komunistične države. Že leta 1961 so se v Prašičjem zalivu izkrcale enote kubanskih izseljencev, podpirala jih je CIA. Poskus strmoglavljenja Fidela Castra se je izjalovil, vendar so se razmere na tem področju zaostrile in izbruhnile v kubansko raketno krizo. JFK je tudi zaostril odnose s SZ, saj je v Turčiji dovolil namestitev balističnih raket srednjega razreda. Vse te napetosti med velesilama hladne vojne, torej med ZDA in SZ, so se odražale tudi na jugovzhodu Azije, zato je bilo za Kennedyja nujno oslabiti Vietkong in Severni Vietnam. JFK je tik pred svojo smrtjo leta 1963 povečal število vojaškega osebja v Južnem Vietnamu na več kot 16 000 vojaških svetovalcev, ameriškemu zgledu pa sta sledili tudi Nova Zelandija in Avstralija (Mamaux, 2015, 179).

V letu 1963 so se akcije Vietkonga okrepile in na koncu leta 1963 so že nadzirali delto Mekonga ter velik del sredogorja v Južnem Vietnamu. Omenili sva že vojaški udar ter odstranitev bratov Ngo Dinh, vendar se Južni Vietnam ni stabiliziral, saj so generali potrebovali vsaj 19 mesecev, da se je na novo vzpostavila stabilna vlada, zato so ZDA morale ukrepati. Po atentatu na JFK-ja je predsednik ZDA postal Lyndon Johnson, čigar cilj je bila zmaga v vietnamski vojni. Prva poročila s terena so bila zaskrbljujoča, saj so se kmetje iz naselbin Strategic Hamlet Program vračali v stare domove, Severni Vietnam pa je nudil vojaško in finančno pomoč Vietkongovcem. Johnsonova administracija se je soočala tudi s težavami doma, predvsem leta 1964, ko so se v ZDA pripravljali na volitve, pojavljali pa so se tudi protivojni protesti. Republikanski kandidat Barry Goldwater je predsednika Johnsona javno obtožil, da je njegova administracija preblaga do komunistov v Vietnamu, protivojni protestniki pa so ga, po drugi strani, obtožili, da zaradi njega umirajo ameriški mladeniči (Ladenburg, 2007, 18).

2. avgusta 1964 je prišlo do t. i. incidenta v Tonkinškem zalivu, ki je bil povod za napotitev ameriške vojske v Južni Vietnam. Severni Vietnam naj bi napadel ameriški rušilec Maddox, dva dni kasneje, 4. avgusta 1964, pa naj bi bili napadeni dve ameriški ladji, Maddox in C. Turner Joy. Za prvi napad se še danes razpravlja, ali se je resnično zgodil, za drugega pa so dokazi, da si je ameriška administracija izmislila napad ter v Ameriškem kongresu s Tonkinško resolucijo dobila pooblastila za neposredno vojaško posredovanje v Vietnamu (Mamaux, 2015, 179). Takoj po incidentu v Tonkinškem zalivu je predsednik Johnson ukazal bombardiranje Severnega Vietnama, cilji pa so bili skladišča nafte in 54 vojaških ladij, od katerih jih je bila uničena polovica (Ladenburg, 2007, 19). Američani so izgubili dve letali, pilot Everett Alvarez Junior pa je postal prvi ameriški letalec, ki je padel v severnovietnamsko ujetništvo dolgo osem let (<https://www.military.com/history/lt-ig-everett-alvarez-jr-profile.html>, 15. 1. 2021). Tonkinška resolucija iz leta 1964 je ameriškemu predsedniku omogočila, da kot vrhovni poveljnik ameriške vojske, sprejme ukrepe, s katerimi se bo ustavila komunistična grožnja v Južnem Vietnamu, obenem pa se bo preprečilo napade na ameriške vojaške cilje v Južnem Vietnamu (https://www.digitalhistory.uh.edu/disp_textbook.cfm?smtID=3&psid=4088, 24. 2. 2021). Glavni motiv predsednika Johnsona, da se vključi v vietnamsko vojno, je bilo razreševanje notranjepolitičnih razmer v ZDA ter priprave na njegovo izvolitev za ameriškega predsednika. Vietnamska vojna je bila krizno žarišče hladne vojne, ki jo je Johnson razumel kot merjenje moči s SZ. Kot sva že omenili, ga je Barry Goldwater javno obtožil popuščanja komunistom, zato je moral javnosti dokazati svojo protikomunistično politiko, obenem pa je

bil zagovornik domino teorije. Predsedniku Johnsonu je svetoval McNamara, ki je podpiral uporabo vseh možnih oblik konvencionalnega orožja ter je verjel v premoč ameriške vojske. Pričeli so se zračni napadi na Severni Vietnam, v Južni Vietnam pa se je napotilo vojake in njihovo število je naraščalo vse do leta 1968, ko je bilo v Južnem Vietnamu 536 000 ameriških vojakov

(<https://www.digitalhistory.uh.edu/era.cfm?eraid=18&smtid=1>, 12. 12. 2020).

Ključni dokument za napotitev vedno večjega števila ameriških vojakov v Južni Vietnam je dokument o zagotavljanju podpore Južnemu Vietnamu v boju s Severnim Vietnamom in Vietkongom, objavljen 27. februarja 1965, namenjen pa je bil Johnsonovi administraciji

(https://www.digitalhistory.uh.edu/disp_textbook.cfm?smtID=3&psid=3640, 24. 2. 2021).

Dokument se uradno imenuje Agresion from North Vietnam (Agresija iz Severnega Vietnama), ki Severni Vietnam obtožuje nasilnega poskusa zasedbe Južnega Vietnama. Severni Vietnam je označen za agresorsko državo, ki organizira, financira ter oskrbuje Vietkongovce. Avtorji dokumenta so ocenili, da se ponavlja zgodba korejske vojne ter je Severni Vietnam pripravljen na vse, da bi zasedel Južni Vietnam, zato je nujna pomoč ameriške vojske. V dokumentu so zajeti podatki, ki jih je zbrala vlada Južnega Vietnama, njihova analiza pa je bila izvedena s pomočjo ameriških vojaških svetovalcev, ki so ameriško vlado svarili pred infiltracijo vietnamskih komunistov v južnovietnamski vojski ter vladnih uradih. Dokument je obtoževal Severni Vietnam, da je s propagando širil laži o spopadih v Južnem Vietnamu, torej, da se Vietkongovci borijo za združitev Vietnama, v resnici pa so agenti Severnega Vietnama, katerih cilj je uveljavitev komunizma v vsej jugovzhodni Aziji

(https://www.digitalhistory.uh.edu/disp_textbook.cfm?smtID=3&psid=3640, 24. 2. 2021).

Johnson je tudi moral okrepiti navzočnost ameriške vojske v Južnem Vietnamu, saj je dobival poročila o nezmožnosti južnovietnamske vojske. McNamara mu je svetoval t. i. operacijo Rolling Thunder, strateško bombardiranje Severnega Vietnama med leti 1965 in 1968 (Mamaux, 2015, 179). Naloga McNamare je bila, da se bombardiranje Američanom predstavi kot ukrep, ki bo ustavil akcije Vietkongovcev in Severnemu Vietnamu preprečil oskrbovanje Vietkonga, s tem pa bi dvignili moralo prebivalcev Južnega Vietnama. Bombardiranje Severnega Vietnama je podpiral Maxwell Taylor, ameriški ambasador v Saigonu. Bombardirali so večja severnovietnamska mesta, pot Ho Ši Minha ter druge transportne poti, predvsem železniško omrežje. Ameriški javnosti se je resnica o vietnamski vojni dolgo prikrivala, saj so Johnson in člani njegove administracije ameriško javnost prepričevali, da ZDA zmagujejo v tej vojni. Resnica o vojni je bila razkrita v času ofenzive Tet leta 1968. Johnson se je bal reakcije ameriške javnosti, ki bi ga lahko kaznovala z neizvolitvijo na položaj ameriškega predsednika, zato je namerno prikrival resnico, o čemer pričajo dokumenti iz Pentagona, ki so leta 1971 povzročili pravo senzacijo, ker so dokazovali, da so ameriške administracije lagale Američanom in Ameriškemu kongresu glede vietnamske vojne

(http://www.digitalhistory.uh.edu/disp_textbook.cfm?smtID=3&psid=4091, 8. 3. 2021).

4. 2. Ofenziva Tet

Leta 1967 je ogromno Američanov verjelo ameriški vladi, da ZDA zmagujejo v vietnamski vojni. V to jih je prepričevala administracija ameriškega predsednika Lyndona Johnsona, ki je ameriški javnosti trdila, da so oslabili Vietkong ter da vojska Južnega Vietnama nadzira svojo državo. To zavajanje ameriške javnosti se je imenovalo Uspešna ofenziva (Ladenburg, 2007, 30). Glavna akterja te medijske kampanje sta bila Lyndon Johnson, ki je obiskal letalonosilko Enterprise ter novinarjem zagotavljal, da ZDA zmagujejo v tej vojni. Druga osebnost, ki je prepričevala ameriško javnost v zmago, je bil general William

Westmoreland. V ZDA pa se niso zavedali, da Severni Vietnam pripravlja ofenzivo na južnovietnamska mesta. Glavni strateg te ofenzive je bil general Zap. Severni Vietnamci so se zavedali, da v spopadu z Američani ne morejo doseči enake zmage, kot so jo dosegli v bitki za Dien Bien Phu. V ta namen je general Zap načrtoval usklajen napad na Saigon ter ostala večja južnovietnamska mesta. Ta napad so načrtovali na praznik Tet, to je vietnamsko novo leto po lunarnem koledarju, ki se tradicionalno praznuje tri dni. Severni Vietnam je tudi verjel, da tako Američani kot južnovietnamska vojska pričakujejo, da v času praznovanja Tet ne bo vojaških spopadov. 31. januarja 1968 so vojaške sile Severnega Vietnama ter Vietkonga, ki je deloval v Južnem Vietnamu, začele z izvajanjem obsežnih vojaških operacij proti vojski Južnega Vietnama, ameriški vojski in drugim zaveznikom. Njen namen je bil ohromiti Južne Vietnamce in jim pokazati, da se njihova vojska nikoli in nikjer ne more počutiti varne, po drugi strani pa je severnovietnamska vlada upala, da bodo s tem spodbudili množični upor Južnih Vietnamcev proti Američanom, saj naj bi takrat uvideli komunistično moč in se ji pridružili. Le Duana, generalni sekretar vietnamske komunistične partije, je trdil: *“... severnovietnamske oborožene sile so znatno dozorele in so pripravljene za veliko ofenzivo proti več kot sto mestom v Južnem Vietnamu.”* (Začetek konca vietnamske vojne, 2020, 38) Na vojaške operacije so se Severni Vietnamci pripravljali že od poletja 1967 in januarja 1968, ko so s tovornjaki preko Laosa prevažali vojaške okrepitve ter orožje.

Zaradi praznika je bilo lažje kot po navadi v mesta pretihotapiti orožje in gverilske vojake. Kontrole so bile povečini ohlapnejše, saj so Vietnamci praznik Tet izkoristili za potovanja in obisk sorodnikov. Ena izmed njihovih navad med praznikom, ki je Vietkongovcem ekstremno olajšala tihotapljenje orožja, je bila navada, da v tem času pripeljejo v mesta trupla sorodnikov, ki so umrli daleč od domačega kraja. Vietkongovci so v krstah skrili orožje. Okoli 300 000 severnovietnamskih vojakov in Vietkongovcev se je prikradlo do 110 južnovietnamskih mest (Začetek konca vietnamske vojne, 2020, 39). Dodatna prednost, ki so jo imeli pred Američani, je bila tradicija v času praznika Tet, da se razglasi enotedensko premirje. Torej, 31. januarja 1968, se je sprožila ofenziva Tet. Ameriški vojni dopisnik Michael Herr je bil na obisku baznega tabora pri kraju Kan Tho, kjer so bivali člani ameriških elitnih enot, zelene baretke. Po Herrovem pričevanju se je ofenziva Tet pričela zjutraj ob 2.45 (Cummins, 2009, 286). Herr je bil eden izmed mnogih novinarjev, ki so doživeli ofenzivo ter se tudi borili, ameriška javnost pa je preko različnih medijev spremljala spopade v mestih: *»Novinarji so svoje izkušnje hitro posredovali domov. Poročila iz prve roke so se znašla na naslovnica po vsem svetu; vsako noč so na televiziji prikazali prizorišča pokolov.«* (Cummins, 2009, 284) Predvsem posnetki bitk predvajani na televiziji so močno omajali vero Američanov, da v tej vojni zmagujejo.

Američane je pretresel napad na Saigon. Devetnajstim Vietkongovcem je uspelo vdreti v ameriško veleposlaništvo, kjer so vztrajali 6 ur, pregnali pa so jih s pomočjo helikopterjev (Ladenburg, 2007, 31). Ameriška javnost je bila zaprepadena in javno so se pojavila vprašanja, kako je lahko do tega prišlo. Znan je izrek Walterja Cronkiteja, televizijskega voditelja: *»Kaj za vraga se dogaja? Mislim sem, da v tej vojni zmagujemo.«* (<https://blogs.uoregon.edu/frengsj387/vietnam-war/>, 1. 2. 2021) Čeprav je bil napad na Saigon neuspešen, pa je bil napad na mesto Hue eden največjih dosežkov severnovietnamske vojske v ofenzivi Tet. Severnemu Vietnamu in Vietkongovcem je uspelo za en mesec obdržati mesto Hue v svojih rokah. Hue je imel za Vietnamce velik simbolni pomen, saj je bil med letoma 1802 in 1945 vietnamska prestolnica. Mesto je bilo dom cesarjev, več stoletij pa je bilo tudi duhovno in kulturno središče države. Bilo je tudi tretje največje vietnamsko mesto, ki je štelo približno 140 000 prebivalcev. V tem mestu je bila tudi ameriška baza MACV (Military Assistance Command Vietnam). Poleg simbolnega

pomena je imel Hue tudi gospodarski pomen; skozenj je namreč tekla glavna vietnamska cesta, Cesta 1, ki je bila izredno pomembna za prevoz, ter Reka dišav, ki je bila zelo pomembna vodna pot, saj se izliva v Kitajsko morje. Ker je Ho Ši Minh v mestu Hue preživel svojo mladost, je tu imel močno bazo podpornikov, ki so severnovietnamski vojski pomagali pri prečanju riževih polj (Začetek konca vietnamske vojne, 2020, 40).

Cilja napadalcev sta bila trdnjava v starem mestnem jedru, kjer so bile enote Južnega Vietnama, ter t. i. Trikotnik v novejšem delu mesta, ki je bil baza MACV. V članku v reviji History (Začetek konca vietnamske vojne, 2020) so objavljeni spomini ameriškega vojaka Jima Coolicana in s pomočjo njegovih spominov sva ponazorili bitko za Hue. V njegovih spominih je ameriške vojake v zgodnjih jutranjih urah zbudil zvok granat, ki so padale na njihovo bazo. Da bi se ubranili, so bazo zaščitili z barikadami. Iz te baze se je kasneje vodila obramba mesta Hue, vendar je nasprotnikom že v treh urah uspelo zasesti večino mesta. Coolican se je spominjal, da so zaprosili za letalsko pomoč, a je bila njihova prošnja zavrnjena, saj so poveljniki domnevali, da položaj v mestu Hue ni tako resen. V pomoč so jim poslali tri bližnje čete, katerih vojaki so bili večinoma ubiti že med samim prevozom v Hue. Veliko jih je umrlo zaradi ostrostrelcev in granat (Začetek konca vietnamske vojne, 2020, 41). Bitka za Hue je tudi pokazala prednosti in slabosti vojskujočih se strani, obenem pa, kaj pomeni ta vojna za civilno prebivalstvo. Ameriška stran je posedovala dobro orožje, vietnamska je poznala teren ter imela podporo lokalnega prebivalstva, da ne omenjamo motivacije Vietnamcev, ki so verjeli, da se v tej vojni borijo za združitev Vietnama. Američani so imeli najnovejša orožja, predvsem M50- Ontos, vojaško vozilo opremljeno s šestimi protioklepnimi topovi. S prihodom okrepitev so imeli Američani še vedno okoli 1000 vojakov, kar je bilo v primerjavi z napadalci izredno malo, vendar jim je že 3. februarja uspel protinapad (Ladenburg, 2007, 31). Njihov cilj je bil, da napadalce preženejo iz Trikotnika na južno stran Reke dišav. Medtem so napadalci zasedli strateške položaje v mestu, kjer so lahko z maloštevilnimi ostrostrelci nadzirali gibanje ameriških vojakov. Coolican se je spominjal, da so imeli veliko žrtev, zato so hitro postali pozorni na ostrostrelce ter so ob vsakem lesketu streljali v tisto smer, kajti ta lesket je lahko povzročila puškina cev (Začetek konca vietnamske vojne, 2020, 42). Naslednjo ameriško potezo, ki je bila ključna tako takrat kot v nadaljevanju ofenzive Tet, pa je predlagal major John Salvati, ki se je odločil, da bodo uporabili metalce granat ter nasprotnike s pomočjo solzivca izbezali iz utrjenih položajev. (Začetek konca vietnamske vojne, 2020, 42) Akcijo so lahko izvedli, ker so bili opremljeni s plinskimi maskami, solzivec pa je onеспособil napadalce in jih pognal v beg. Coolican je pojasnil, zakaj napadalci niso branili položajev. Bežali niso zaradi solzivca, ampak zato, ker njihovo orožje, ruski raketometalci RPG-2, niso bili primerni za obrambo, ampak za napad (Začetek konca vietnamske vojne, 2020, 42). Napadalci so tudi uporabljali sovjetske puške A-47, ki niso bile tako občutljive na prah in umazanijo kot ameriške puške M16, a so bile le-te natančnejše od vietnamskih. Orožje Severnih Vietnamcev je bilo lažje od ameriškega, kar jim je zagotavljalo prednost v džungli, ni pa bilo primerno za spopade v mestih. Američani so proti napadalcem uporabili tudi tanke M48, a so bili v ozkih ulicah neuporabni, zato so se zatekli k M50-Ontos: *»Ta je postal poleg solzivca eden izmed najpomembnejših ameriških orožij.«* (Začetek konca vietnamske vojne, 2020, 42)

Coolican je tudi opisal strategijo napada imenovano »kladivo«. Strategijo so uporabljali v želji, da bi izgubili čim manj mož. Razvil jo je Ernie Cheatman, vsebovala pa je več korakov. Pred vdorom v stavbo so le-to temeljito obstreljevali z minometi. Po tem koraku so v stavbo izstrelili solzivec, nato pa jo obstreljevali z granatami, šele nato so v stavbo vstopili vojaki (Začetek konca vietnamske vojne, 2020, 43). Ročne bombe so bile še eno neprecenljivo orožje Američanov, saj so jih uporabljali, ko so hoteli izprazniti stavbo. Hitro so se tudi navadili, da so bombo po izvleku varovalke, še nekaj trenutkov držali v rokah, preden so jo

odvrgli, s tem pa napadalcem onemogočili, da bi jim bombo vrgli nazaj. Po eksploziji ročnih bomb so Američani vdrli v prostor ter začeli streljati po vsem. Velikokrat se je zgodilo, da so ubili nedolžne civiliste, ki so se skrivali v stavbah. Ameriška javnost je prav z ofenzivo Tet spoznala, kaj pomeni taktika »najprej streljaj« oz. »search and destroy«, ki je zakrivila ogromno mrtvih med civilisti. Za Hue se ocenjuje, da je zaradi vojaških akcij umrlo 10 000 vojakov in civilistov (Ladenburg, 2007, 32). Američani pa niso bili edini, ki so pobijali civiliste. Vietkongovci so že pred ofenzivo Tet sestavili sezname ljudi, ki jih je potrebno likvidirati. Med žrtvami so bili vladni uslužbenci, učitelji, katoliški duhovniki in tujci. Mnogo jih je bilo ustreljenih, odkrili pa so tudi množične grobove, kjer je bilo razvidno, da so bile žrtve žive zakopane (Cummins, 2009, 291). Prvo množično grobišče je bilo odkrito 26. februarja 1968, vseh ubitih pa naj bi bilo 2810 ((Začetek konca vietnamske vojne, 2020, 43). Zaradi bombardiranja mesta je bilo na koncu spopadov uničenih 70% mesta, 116 000 ljudi pa so postali brezdomci (Cummins, 2009, 291). Vietkongovci so bili prepričani, da Američani ne bodo uničili zgodovinske mestne četrti s starimi templji in kraljevimi palačami, a so se motili. Ameriška vojska je na vsak način nameravala izgnati napadalce iz mesta, pri tem pa jih je podprlo vodstvo Južnega Vietnama. Južnovietnamski predsednik Nguyen Cao Kyj je izrekel: *»Te stvari so zgradili ljudje. Ljudje jih lahko zgradijo ponovno. Zbombardirajte jih!«* (Začetek konca vietnamske vojne, 2020, 43)

3. marca 1968 se je zaključila bitka za Hue in ameriška vojska je zmagala, a zaradi poročil v medijih, je bila moralni poraženec, v ZDA pa so se vedno bolj krepile zahteve po vrnitvi ameriških vojakov domov. Gallupov institut je po ofenzivi Tet objavil rezultate o podpori predsedniku Johnsonu in ameriški prisotnosti v Vietnamu. Predsednika je podprlo 35% anketirancev, 50% pa mu je nasprotovalo

(https://www.digitalhistory.uh.edu/disp_textbook.cfm?smtid=2&psid=3463, 1. 12. 2020). Predsednik Johnson zaradi protivojnih demonstracij in nizke podpore med Američani ni ponovno kandidiral za ameriškega predsednika. Ofenziva Tet je bila strahoten poraz za Vietkong, ki je za nekaj časa nehal delovati, severnovietnamska vojska pa je tudi potrebovala čas, da se je postavila nazaj na noge (Cummins, 2009, 291). Čeprav so severnovietnamske in vietkongovske sile izgubile več kot 33000 mož, general Zap in vodstvo Severnega Vietnama pa je doumelo, da ne bo splošne vstaje v Južnem Vietnamu, je bila ofenziva moralna zmaga za Severni Vietnam, saj so se istega leta pričela pogajanja z ZDA v Parizu (https://www.digitalhistory.uh.edu/disp_textbook.cfm?smtid=2&psid=3463, 1. 12. 2020). Američani so imeli veliko manjše izgube, a doumeli so, da so Severnovietnamci sposobni načrtovati obsežen in kompleksen vojaški napad, ter da bo nadaljevanje vojne prevelik finančni zalogaj, ki lahko destabilizira ameriško gospodarstvo.

Ofenzivo Tet simbolizira ogromno fotografij, a fotografija likvidacije Vietkongovca na ulici v Saigonu je ujela trenutke, ko se je ameriška javnost obrnila proti vojni v Vietnamu ter zahtevala vrnitev vojakov domov. Avtor fotografije je Eddie Adams, posnel pa jo je na prvi dan ofenzive, 31. 1. 1968. Mož na fotografiji, ki je sredi belega dne ustrelil Vietkongovca, je bil Ngugen Ngok, poveljnik narodne policije v Južnem Vietnamu. Fotograf je zabeležil usmrnitev Vietkongovca, spačen obraz ubite osebe pa je ponazarjal trpljenje civilistov. Eddie Adams ni vedel, da je žrtev pred tem dogodkom ubila družino južnovietnamskega policijskega uradnika.

Slika 13: Likvidacija Vietkongovca v Saigonu

4. 3. My Lai

Trpljenje civilnega prebivalstva v Vietnamu je zelo dobro dokumentirana. Obstaja ogromno avdiovizualnega gradiva in pričevanj očitovcev, nekatere žrtve so še vedno žive. Taktika »najprej streljaj« oz. »search and destroy« je bil učinkovit način boja z Vietkongovci, a za civilno prebivalstvo velika grožnja. Vietkongovci so imeli zaledje na podeželju, ki je bilo zaradi močvirij v rečnih deltah, gozdovih na planotah in več metrov visoke slonje trave na ravninah, težko prehoden. Američani so razvili več strategij za vojskovanje na terenu, kateremu sprva niso imeli prilagojene ne vojaške opreme ne taktike. Vojaki so tudi težko prenašali vročino, visoko vlago in pogosti dež. Eno najbolj važnih letalnih naprav, ki je oskrbovalo vojake, jih prevažalo na podeželje ter odvažalo ranjene, je helikopter Bell UH-1 Iroquois, znan kot Huey.

Da bi olajšali iskanje Vietkongovcev, so se poleg uporabe helikopterjev Huey, pojavila nova bojna sredstva, katerih uporabo Vietnamci čutijo posledice še danes. Najprej bi omenili napalm, sredstvo za uničevanje gozdov, visokih travšč in drugega rastlinja, ki je Vietkongovcem omogočalo gverilsko vojskovanje. Napalm je tudi povzročil ogromno smrti med ljudmi, saj so bile opekline usodne, veliko žrtv pa je bilo ožganih do kosti. Fotografija, ki simbolizira strahote uporabe napalma, je znana pod imenom Deklica z napalmom. Avtor je Nick Ut, posneta pa je bila 1972. Deklica s hudimi opeklinami zaradi uporabe napalma se imenuje Phan Thi Kim Phuc, v času napada pa je bila stara devet let.

Slika 14: Deklica z napalmom

Naslednje orožje je bilo sredstvo za defoliacijo, bolj znano pod imenom »agent orange«, ki je uničevalo vegetacijo, obenem pa povzroča raka (Ladenburg, 2007, 29).

»Search and destroy« akcije so se izvajale z manjšimi četami, ki so jih prepeljali na območje, osumljenega, da se tu skrivajo Vietkongovci. Ameriški vojaki niso bili pripravljeni na srdito obrambo Vietkongovcev niti niso znali prepoznati, katere vasi so prorežimske in katere podpirajo Vietkong. Akcije »search and destroy« so zakrivile ogromno civilnih žrtev, za katere ni nihče odgovarjal, prelomno pa je bilo sojenje za pokol v vasi My Lai.

16. marca 1968 se je v vasi My Lai zgodil pokol civilnega prebivalstva, v katerem se je veliko več vedelo po sojenju udeležnim ameriškim vojakom. Leta 1971 se je sodilo le eni osebi. To je bil poročnik William Calley. Obtožen je bil umora 350 nedolžnih civilistov, med katerimi so bili starejši, otroci in ženske. Na sodišče so povabili tudi priče, ki so bile udeležene pri tem pokolu. Pričala sta Paul Meadlo in Hugh Carter. Med pričami je bil tudi Calleyev poveljnik Ernest Medina. Poročnik Calley se je branil s tem, da mu je Medina ukazal, da je potrebno uničiti vse, kar je živo (Ladenburg, 2007, 26).

Pokol v My Laiu ima predzgodbo v dogodku iz 25. februarja 1968, ko je bilo v bližini vasi My Lai ubitih ali ranjenih 18 ameriških vojakov (Ladenburg, 2007, 26). Na temu področju je deloval 48. bataljon Vietkongovcev, zato nadrejenih ni bilo težko prepričevati, da se izvede akcija »search and destroy«. Calley je pričal, da je poveljnik Medina na pogrebu 18 vojakov preživele spodbujal z besedami, da naj se ne bojijo pokazati svojih čustev in jeze zaradi mrtvih soborcev, kar naj bi odločilno vplivala na pokol v vasi My Lai (Ladenburg, 2007, 26). Vojaki so v vas prišli s helikopterji, četi pa je poveljeval Calley. Vojake je prepričeval, da zbirajo civiliste v namen zasliševanja.

Priče so na sodišču povedale, da so samo v templju ubili 15 do 20 žensk in otrok. Njihovo zgodbo so potrdile fotografije, kjer so vidne strelne rane v glavah žrtev. Vojak Meadlo je povedal, da so na trgu zbrali 80 žensk, otrok in starcev in po ukazu Calleya vse pobili. Meadlo je tudi trdil, da je Calley v gručo civilistov izstrelil 250 do 300 nabojev. Zanimivo je pričanje vojaka Carterja, ki se je raje poškodoval, namreč ustrelil se je v nogo, da se je izognil pobijanju civilistov (Ladenburg, 2007, 26-28). Še danes ne vemo ali je Medina na sojenju lagal, saj je trdil, da ni bil v tej vasi, medtem ko so priče trdile, da so ga videle. Na sojenju so tudi ugotovili, da Američani med vojaki niso imeli žrtev, Vietkongovci pa so se pred njihovim prihodom že umaknili, torej civilisti niso bili pobiti v samoobrambi.

Presenetilo naju je, da so vojaki s seboj imeli fotografa, ki je dokumentiral ta pokol. Na teh fotografijah so ustreljene ženske z zvezanimi rokami ter mrtvi otroci in starci vrženi v jarek. 17 mesecev po pokolu so bile te fotografije objavljene v reviji Life in javnost, ki še ni pozabila na ofenzivo Tet, je imela nov dokaz o nasilni naravi vietnamske vojne, ki škodi civilnemu prebivalstvu. Po objavi teh fotografij je vojaško sodišče sprožilo sojenje. Spiro Agnew, ki je bil podpredsednik ZDA, je izjavil: »... da je nepravilno, da se bo kaznovalo domoljubnega Američana, ki je opravil svojo dolžnost.« (Ladenburg, 2007, 27) Na sojenju poročniku Calleyu se je tudi izkazalo, da ameriškim vojakom niso pojasnili pravil vojskovanja sprejetih z Ženevsko konvencijo leto 1949. Calleyeva obramba je slonela na tem, da je ubogal ukaze Medine. Vojaško sodišče mu je sprva dosodilo dosmrtni zapor, ki so ga skrajšali na 20 letno zaporno kazen, po pritožbi pa so ga zaprli za 10 let. Po dveh letih zaporne kazni ga je pomilostil predsednik Nixon.

4. 4. Konec vojne

Kot sva že omenili, ofenziva Tet je bila ključna za okrepitev protivojnega gibanja v ZDA. Ofenziva Tet je bila v ameriškem volilnem letu, ko je Lyndon Johnson upal na ponovno izvolitev za ameriškega predsednika. Protivojno razpoloženje so izkoristili nekateri kandidati demokratske stranke, med njimi sta izstopala senatorja Eugene McCarthy in Robert E. Kennedy, ki sta imela podporo med mladimi Američani. Leto 1968 je tudi leto upora mladih tako v ZDA kot Evropi, na Češkoslovaškem pa je celo izbruhnila praška pomlad, ki so jo zatrle čete Varšavskega pakta. Protivojno razpoloženje, gibanja za pravice Afroameričanov in ameriških staroselcev, gibanja za pravice žensk in homoseksualcev so razburkala in razklala ameriško družbo.

Pričelo se je v New Hampshiru, ko so študenti podprli kandidaturo senatorja Eugena McCarthyja. Podporo so izražali s sporočili v pismih, telefonskimi klici in zvonjenjem na vratih domov demokratsko usmerjenih Američanov (Ladenburg, 2007, 32). Pričelo se je t. i. gibanje »Dump Johnson«, saj je protivojno gibanje vedno bolj prehajalo tudi v politično silo, ki ni podpiralo ponovne Johnsonove izvolitve. Mladi Američani so bili naklonjeni kandidatom, ki so zagovarjali umik ameriške vojske iz Vietnama, zato so tudi podprli kandidaturo Roberta E. Kennedyja, mlajšega brata JFK. Težave v notranji politiki ter medijske podobe vietnamske vojne so vzroki za umik candidature Johnsona, zato je Kennedy imel med demokratskimi kandidati največ možnosti za izvolitev, na žalost pa je bil ubit 5. junija 1968. Leto 1968 je bilo stresno tudi zaradi notranjepolitičnih dogodkov, med katerimi izstopajo atentata na Martina Luthra Kinga in Roberta E. Kennedyja ter rasni nemiri v Los Angelesu. Ti dogodki in obljuba o umiku ameriških vojakov iz Vietnama je republikanskemu kandidatu Richardu Nixonu omogočilo zmago na predsedniških volitvah. Ameriško javnost so tudi pretresli nasilni prizori na demokratski konvenciji v Chicagu, kjer so mladi poskušali vplivati na demokratsko stranko, ki je izbirala novega kandidata v bitki za predsedniško mesto. Župan Richard Daley je napotil 12 000 policistov oboroženih s

pendreki, da ustavijo demonstracije. Dogodek se je spremenil v policijsko nasilje nad demonstranti.

Richard Nixon je na začetku svojega mandata Američanom predstavil načrt vietnamizacije vojne. ZDA bi usposobile južnovietnamsko vojsko, da prevzame večji del spopadov s Severnim Vietnamom, ZDA pa bi postopoma umaknile vojsko iz Vietnama (Mamaux, 2015, 179). Njegov svetovalec Kissinger je v Sovjetski zvezi zbiral podporo za umik ameriške vojske, Nixon pa jo je iskal na Kitajskem. Kljub javnim obljubam o mirni rešitvi vietnamske vojne, so ZDA, brez vednosti javnosti, okrepile bombardiranje Severnega Vietnama ter Laosa in Kambodže, kjer so potekale oskrbovalne poti znane kot pot Ho Ši Minha. Nixon je tudi ukazal zasedbo Kambodže. Rezultat je bilo uničenje zalog severnovietnamske vojske, Američanom pa ni uspelo uničiti poveljstva severnovietnamske vojske. Novice o bombardiranju in vojaškem vdoru v Kambodžo so počasi pricurljale v ameriške medije. Te novice so 2. maja 1970 sprožile študentske demonstracije na univerzi Kent State v zvezni državi Ohio. Demonstracije so ponovno pretresle ameriško javnost, saj je 28 članov narodne garde streljalo na študente. Štirje študenti so bili ubiti, devet ranjenih (Ladenburg, 2007, 37).

Severni Vietnam se je zavedal, da podpora Američanov tej vojni pada, zato je 1972 sprožil novo ofenzivo. Znana je kot velikonočna ofenziva, a je bila vojaško neuspešna, imela pa je vpliv na pogajanja v Parizu. Zelo hitro je bil pripravljen osnutek mirovnega sporazuma, a vodstvo Južnega Vietnama se ni želelo udeležiti pogajanj, zato sta se v Parizu dogovarjale le ZDA in Severni Vietnam. Dogovor je bil sprejet 27. januarja 1973, temu pa je sledil umik ameriških enot. Sporazum iz Pariza je zahteval popolno premirje v Južnem Vietnamu, Severni Vietnam pa je lahko zasedel izgubljeno ozemlje. V dogovoru je bil člen, važen za ZDA, saj so se dogovorili o izpustitvi vojnih ujetnikov. Z umikom ameriških sil je Južni Vietnam izgubil obrambo pred Severnim Vietnamom, zato so se spopadi med obema državama nadaljevali, zaključili pa 1975 z zasedbo Saigona.

5. Intervjuji

Hal Lawson

Na kratko o njegovem življenju

Hal Lawson se je rodil 17. marca 1945 v mestu Dallas, v zvezni državi Teksas. Dve leti je obiskoval univerzo Texas Tech, po smrti svojega očeta pa je prestopil na južno-metodistično univerzo v Dallasu, kjer je tudi diplomiral. Obvestilo o tem, da bo ameriška vojska začela z vpoklicem vojakov, je dobil leta 1967, ko si je po zaključku fakultete privoščil počitnice v Evropi. Namesto, da bi Hal počakal, da ga vpokličejo v vojsko, je postal prostovoljec. To mu je omogočilo izbiro vrste vojaške panoge. Po zavrnitvi letalske sile (razlog je bil njegov visok krvni tlak), je bil Hal sprejet v mornarico, kjer je ugotovil, da mu le-ta veliko bolj ustreza kot letalska sila.

Urjenje

Svoje urjenje za vojaka je opravil v Pensacoli na Floridi v ZDA. Za željeno funkcijo pilota v mornarici je potreboval naziv vojaškega častnika. Urjenje za le-tega je opravil leta 1968. To urjenje je trajalo 3 mesece, po njem pa je pridobil častniški čin. Po pridobitvi naziva častnika, je za željeno službo moral opraviti še letalsko usposabljanje. Vsa njegova usposabljanja so trajala približno leto in pol.

Kje je bil v Vietnamu, kakšne so bile njegove zadolžitve?

Hal ni nikoli stopil na tla Vietnama, ampak je v zalivu Tonkin (na vzhodni strani Vietnama) upravljal eno izmed letalonosilk. Kot častnik je vodil in nadzoroval pilote in ostale člane svoje enote. Njegova enota je običajno izvajala po 2 bojni misiji na dan, ki sta trajali približno uro in pol. Namen njihovih letal je bilo bombardiranje. Za vzlet letal so si pomagali s posebnim pripomočkom, ki so ga imenovali katapult. Katapult je bil pospeševalnik, na katerega je bilo letalo priklopljeno do vzleta, po njem pa se je katapult odklopil od letala, da je le-to lahko vzletelo. Njihova letala so v Južnem Vietnamu bombardirala hranilnike vode in pot Ho Ši Minha, ki je Vietkongu služila za prevoz surovin. V Severnem Vietnamu so bombardirali mostove. Njihov napad je potekal v več krogih: po prvem krogu so se letala vrnila k letalonosilki in za pristanek so uporabili tehniko, ki se je imenovala okrevanje. Pri okrevanju se je repni kavelj na letalu prijel za nosilni kabel, ki je omogočil pristanek letala na zelo kratki vzletno-pristajalni stezi letalonosilke.

Čas v vojski

Hal je sodeloval v 2 bojnih misijah, vsaka izmed njih pa je trajala približno 9 mesecev. Med misijama so vojaki dobili nekaj prostega časa, da so se lahko vrnil v ZDA. Vse skupaj je trajalo približno 2 leti, med letoma 1971 in 1972. Hal je bil član aktivne vojske približno 5 let (od 8. februarja 1968 do konca julija 1972), 1 leto pa je bil član neaktivne vojske.

Koliko njegovih soborcev je preživel, koliko umrlo in kako je bilo poskrbljeno za njihov pogreb ter njihove sorce, koliko je bilo ranjenih in kako so bili oskrbljeni, koliko pa vojnih ujetnikov in kdaj oz. kako so se vračali domov?

Iz njegove enote je umrla samo ena oseba, in še ta ne med bojem. Vojak je umrl zaradi nesreče - njegovo letalo je bilo s katapultom, namesto v zrak, izstreljeno v ocean. Ker trupla niso nikoli našli (potonilo je skupaj z letalom), pravega pogreba niso imeli, vendar je ta vojak skupaj z vsemi ostalimi žrtvami vojne zapisan na spominskem zidu, v mestu Washington DC. Iz njegove enote ni bil nihče drug hudo ranjen ali poškodovan, saj je veljalo »You either died or you didn't« (ali ste umrli, ali pa ne). Desno krilo Halovega letala se je med misijo poškodovalo. Prejelo je namreč nekaj zadetkov s strani sovražnikov. Letalo je takrat izgubilo veliko goriva, vendar se je Halu uspelo vrniti do letalonosilke, torej ni utrpel nobene izgube.

Kako je pred prihodom v Vietnam gledal na to vojno, kako v času njegovega služenja v Vietnamu in kako danes?

Pred vojno o vojni ni vedel veliko. Ko je dobil obvestilo o vpoklicu, se je kot navdušen mladenič pridružil vojski. Takrat o posledicah ni veliko razmišljal. Šele po vojni je spoznal, kako je cela vojna krožila le okoli politike in kako je bilo na koncu sodelovanje ZDA v Vietnamu povsem nepotrebno.

Kakšni so bili njegovi stiki z Vietnamci, npr. s civilisti ali vojaki?

Ni jih imel.

Ali je trpel za posttravmatskim sindromom?

Ni trpel za posttravmatskim sindromom. K temu je vsekakor prispevalo to, da je bil v bitki v zraku in ne na kopnem, tako da nikoli ni videl nobene krvi ali mrtvega Vietnamca.

Ali je član veteranskega združenja in kako združenje skrbi za svoje člane?

Ni član združenja, a je še vedno član svoje enote. Člani so še vedno v stiku, na nekaj let pa organizirajo tudi druženja.

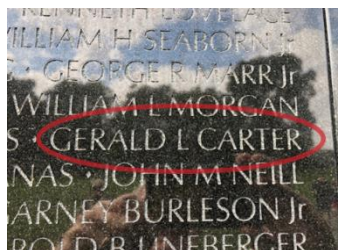
Slika 15: Halovo letalo

*Slika 16: Poškodba levega krila,
ki so jo povzročili Vietnamci*

*Slika 17: Hal ob spomeniku padlim vojakom v Vietnamski vojni (s prstom kaže na ime
svojega padlega prijatelja)*

*Slika 18: Ime padlega
vojaka*

Slika 19: Halova enota VA164 v Tonkinškem zalivu leta 1972

*Slika 20: Spominski dogodek ob smrti
člana njihove enote*

Rocky Lechelt

Na kratko o njegovem življenju

Rocky Lechelt se je rodil 27. maja 1942 v Portlandu, v zvezni državi Oregon. Po končani srednji šoli je obiskoval Mt. Hood Community College, kjer je pridobil tri diplome iz avtomehanike, tehnologije in metalurgije. V mornarico je vstopil 12. julija 1963.

Urjenje

Takoj po vpisu v vojsko je za 12 tednov odšel na osnovno urjenje imenovano »Boot Camp«, poslali pa so ga tudi na različna dodatna urjenja, kjer se je naučil upravljati z različnimi vojaškimi stroji. Velik poudarek je bil na upravljanju podmornic. Na urjenju se je tako naučil vse o podmornicah; od popravljanja njenih delov do tega, kako ustreliti torpedo.

Kje je bil v Vietnamu, kakšne so bile njegove zadolžitve?

Njegova enota je bila v Vietnamu le enkrat, ko so bili poklicani v Tonkinski zaliv, kjer so od nadrejenih dobili navodila za razne skrivne misije. Te so vključevale vohunjenje za vojaškimi bazami sovražnikov in ostalih vpletenih držav, da bi lahko vodstvu posredovali koristne informacije, ki bi ostalim enotam pomagale pri njihovih misijah.

Čas v vojski

V vojski je služil 26 let in pol.

Koliko njegovih soborcev je preživel, koliko umrlo in kako je bilo poskrbljeno za njihov pogreb ter njihove svojce, koliko je bilo ranjenih in kako so bili oskrbljeni, koliko pa vojnih ujetnikov in kdaj oz. kako so se vračali domov?

V njegovi enoti ni bilo nobene smrtne žrtve, ena izmed njihovih podmornic pa je končala na dnu oceana. Zaznala in napadla jo je namreč ena izmed držav za katerimi so vohunili.

Kako je pred prihodom v Vietnam gledal na to vojno, kako v času njegovega služenja v Vietnamu in kako danes?

Preden se je vključil v Vietnamsko vojno, o njej ni imel posebnega mnenja. To se je spremenilo, ko je v njej dejansko sodeloval, ampak je za vso zmedo vedno krivil le politike in protestnike. Njegovo mnenje se do danes ni spremenilo. S protestniki pa je imel ob prihodu domov tudi več neprijetnih srečanj, ki so vključevali žalitve, fizično nasilje in pljuvanje.

Kakšni so bili njegovi stiki z Vietnamci, npr. s civilisti ali vojaki?

Ni jih imel.

Ali je trpel za posttravmatskim sindromom?

Zaradi Vietnamske vojne ima še vedno posttravmatski sindrom. Pravi, da je večina posttravmatskih sindromov posledica strahu po tem, ko so jih ladje nad njihovimi podmornicami poizkušale ubiti s podvodnimi bombami. S to vrsto sindroma se spopada s terapijo.

Ali je član veteranskega združenja in kako združenje skrbi za svoje člane?

Pripada več veteranskim skupinam, in sicer:
"Fleet Reserve Association", "Naval Enlisted Association", "US Veterans Association" in "Band of brothers".

Slika 21: Rockyeva podmornica

Slika 22: Notranjost podmornice 1

Slika 23: Notranjost podmornice 2 in njeni upravljalci

Tom Green

Na kratko o njegovem življenju

Tom Green se je rodil leta 1947 v podeželskem mestu Heppner, v zvezni državi Oregon. Po končani srednji šoli leta 1965 je dve leti obiskoval Eastern Oregon College v mestu La Grand, nato pa se je za eno leto prepisal na University of Oregon v mestu Eugene.

V vojsko je bil vpoklican pri starosti 21 let, kar je bilo 2 leti več, kot jih je imela večina vpoklicanih vojakov.

Urjenje

Svoje osnovno 8-tedensko urjenje je opravil v mestu Fort Lewis v Washingtonu. Po končanem osnovnem urjenju je bil poslan v mesto Fort Eustis v Virginiji, kjer je obiskoval šolo za transportacijo, saj mu je bilo določeno, da postne specialist za transportacijo. Na tem urjenju se je naučil, kako slediti četam, ki so za svoj transport uporabljale avtobuse in kako jih najti in predvideti njihov urnik vožnje. Kljub urjenju tega znanja ni nikoli uporabil. »Načrti vojske se stalno spreminjajo, razmišljajo kot nihče drug, sam jih že nisem razumel.«

Kje je bil v Vietnamu, kakšne so bile njegove zadolžitve?

Bil je del 34. skupine za zadrževanje in oskrbovanje, katere baza je bila samo nekaj kilometrov stran od letalske baze Tan Son Nhut in še nekaj dodatnih kilometrov stran od Saigona. Njihova naloga je bila, da so odstranili pokvarjene dele letal in helikopterjev ter jih poslali v Ameriko, kjer so bili ti deli popravljeni, nato pa poslani nazaj. Nato sp bili ponovno uporabljeni na zračnih plovilih, ki so jih potrebovala. Tomove odgovornosti so bile bolj uradniške; dopisoval si je z ostalimi bazami. V primeru, da je bila katera izmed telefonskih linij pokvarjena, je moral poklicati ogromno število ljudi, da je na koncu dobil željeno osebo. Ena izmed njegovih nalog je bilo tudi prevažanje oficirjev z džipom iz enega konca kopnega na drugega. Za približno dva meseca je pridobil tudi službo kurirja. Takrat je letel med različnimi letališči (kot sta na primer Da Nang in Pleiku) ter z letalom C-130 preverjal, da so vsi paketi prispeli na svoj naslov. V tistem času je bilo namreč zelo pogosto, da so zračne sile pakete vojske zadržale zase.

Čas v vojski

V Vietnamu je služil 13 mesecev, kar je bilo mesec več, kot je bilo potrebno. Ob prihodu domov je tako dobil obvestilo, da se je njegovo služenje v vojski izteklo. Osnovni vojaški rok naj bi sicer trajal 2 leti, vanj pa je spadalo urjenje, eno leto služenja v tujini in 6 mesecev služenja v Ameriki. Tom je bil zgodnjega izhoda zelo vesel, saj v vojski ni hotel preživeti niti ene dodatne minute.

Koliko njegovih soborcev je preživel, koliko umrlo in kako je bilo poskrbljeno za njihov pogreb ter njihove svojce, koliko je bilo ranjenih in kako so bili oskrbljeni, koliko pa vojnih ujetnikov in kdaj oz. kako so se vračali domov?

Zaradi svoje lokacije in naloge (vzdrževanje) nihče iz njegove enote ni bil ubit. Poznal pa je osebo iz svojega domačega mesta, ki je bila ubita, ter znanca, ki je v Vietnamu opravljal humanitarno delo in bil poslan v taborišče z vojnimi ujetniki.

Kako je pred prihodom v Vietnam gledal na to vojno, kako v času njegovega služenja v Vietnamu in kako danes?

Novice so bile vedno polne zgodbic o Vietnamski vojni, ampak v njih nikoli ni bilo točno izraženo, kakšen razlog je imela Amerika za vmešavanje.

Pred vojno je tako vedel le, da ga njegova vlada potrebuje. O tem, kaj se je v resnici dogajalo, ni vedel skoraj nič. Dandanes je mnenja, da je bila vključitev v to vojno Amerike nepotrebna. Sam zase pravi, da je imel veliko srečo, saj bi jo lahko odnesel veliko slabše.

Kakšni so bili njegovi stiki z Vietnamci, npr. s civilisti ali vojaki?

V njihovi pisarni je bila Vietnamka, ki je bila žena enega izmed oficirjev. Tudi njihovi enoti so pri pranju perila in čiščenju pomagale Vietnamke. Z njimi ni imel nobenih težav, menil je, da so bile zelo prijazne, vojaki pa so uživali v njihovi družbi.

Ali je trpel za posttravmatskim sindromom?

Sam za posttravmatskim sindromom ni trpel, saj ni sodeloval v bojih. Priznal je, da je bilo izredno težko priti nazaj domov, saj so bili po koncu vojne ljudje nezainteresirani za zgodbe veteranov, ter so verjeli vsem (lažnim) novicam, ki so jih širil mediji.

Ali je član veteranskega združenja in kako združenje skrbi za svoje?

Ker je veteran, je že avtomatsko član društva »Veterans Affairs«, ki svojim članom ponuja brezplačno zdravstveno oskrbo in pomoč pri spopadanju z posttravmatskim sindromom. Razmišljal je tudi, da bi se včlanil v društvo »Band of Brothers«, ampak tega še ni storil.

Daniel Chavez

Na kratko o njegovim življenju

Daniel Chavez se je rodil 29. aprila 1949 v Pascu, v zvezni državi Washington. Odraščal je v Kennewicku, kjer je po srednji šoli obiskoval univerzo Villanova. Tam je tudi diplomiral in prejel certifikat za gradbenega nadzornika.

Urjenje

V vojsko je bil vpoklican leta 1969, ko je bil star 19 let. Za razliko od večine vpoklicanih vojakov, je bil takrat že poročen, z ženo pa sta pričakovala tudi prvega otroka.

Njegovo prvo urjenje je potekalo v Fort Lewisu, kjer je prejel 8-tedensko osnovno urjenje, ki je vključevalo tako fizični trening, kot nauke o uporabi vojaških strojev. Ob končanem urjenju je moral opraviti tudi test sposobnosti, na katerem je dosegel najvišji rezultat v svoji skupini. Po osnovnem urjenju je bil poslan še na dodatno urjenje v Fort Knox, ki je trajalo 8 tednov.

Kje je bil v Vietnamu, kakšne so bile njegove zadolžitve?

Prvič je letel v Vietnam leta 1969 v času božiča, ko so ga umestili v bazo Cam Ranh Bay. Tam je ostal približno 2 tedna, nato pa so Daniela umestili v enoto poimenovano "1st Corps Division" v mesto Chu Lai. Po dveh dneh v bazi v Chu Laiu je bil poslan na bojišče. Spomni se, da so vodje prišli do njega, in mu rekli: "Danny, tvoj čas je, gremo", nato pa so ga poslali v helikopter in ga izkrcali na prizorišče bitke sredi džungle.

Njegova naloga je bila voziti oklepnik, s katerim je prevažal vojaško osebje in orožje. Vozniki oklepnikov so bili velikokrat ubiti med prvimi, saj je obstajala velika nevarnost, da z oklepnikom zapeljejo čez mine, ali pa da jih sovražniki ujamejo v razne pasti.

Voznik oklepnika je bil približno 90 dni in v tem času se je dobro naučil spretno vožnje skozi džunglo. V oklepniku pa nikoli ni bil sam. Zraven njega sta bila vedno še dva oborožena vojaka, ter nadrejeni, ki mu je predajal koordinate lokacije vsake vožnje. Spominja se tudi napetosti, ki jo je čutil med vsako bitko. Kljub tej napetosti, je moral ohraniti mirno glavo. Poskrbeti je namreč moral, da s svojim vozilom ne povzroči mogoče nesreče. S svojo družino je imel vsakodnevne stike; njegova mama mu je pošiljala priboljške (na primer piškote), žena pa mu je vsak dan pošiljala pisma.

Čas v vojski

V vojski je služil dve leti, od teh je eno leto preživel v vietnamski džungli. Ko je iz Vietnama prišel nazaj domov, je dobil novo nalogo, ki je vsebovala treniranje novih rekrutov. Takrat je izrazil željo, da bi rekrute treniral v Fort Lewsiu, v Washingtonu, saj bi bil s tem bližje svoji družini. Željo so mu najprej odobrili, a so ga ob prihodu v Fort Lewis, premestili v Fort Mead, v Marylandu. Tam je po nekaj dneh dobil ponujeno opcijo, da gre v Fort Ord, v Kaliforniji. Ponudbo za Kalifornijo je sprejel, kjer pa je tudi dokončal svoj obvezni vojaški rok.

Kako je pred prihodom v Vietnam gledal na to vojno, kako v času njegovega služenja v Vietnamu in kako danes?

Že v mladosti je verjel v svojo državo, vzgojen je bil namreč, da nikoli ne dvomi v vodenje le-te. Tako tudi ob vpoklicu ni dvomil o ameriškem vmešavanju v Vietnamsko vojno. O Vietnamski vojni ni vedel veliko. O njej so veliko poročali v medijih, vendar ga kot 18-letnega mladeniča to ni preveč zanimalo.

Njegov pogled se je spremenil šele ob prihodu v Vietnam, kjer je spoznal, da so to vojno taktično vodili politiki. V Vietnamu je spoznal tudi, da ta nepotrebna vojna terja ogromno nedolžnih življenj, kar mu je že takrat sprožalo uporniške misli.

Kakšni so bili njegovi stiki z Vietnamci, npr. s civilisti ali vojaki?

Vsakič, ko je Daniel prišel iz džungle, so ga na obrobju pričakali vietnamski otroci. Te so vedno prosili za hrano in ostale življenjske potrebščine. Danielu se je uspelo z enim izmed otrok tudi spoprijateljiti. Tisti fantek mu je po vrnitvi v bazo vedno dajal masaže, Daniel pa mu je uslugo vrnil s hrano.

Daniel pravi, da so bili Vietnamci zelo prijazni in preprosti ljudje, ki niso imeli nobene želje po vojni, njihove družine pa so zaradi nje utrpeli veliko izgub. Veliko Vietnamcev je ameriškim vojakom izkazalo hvaležnost, saj so vedeli, da od njih lahko pridobijo hrano, oblačila in zdravila.

Ali je trpel za posttravmatskim sindromom?

Zaradi posttravmatskega sindroma je utrpel precejšnjo mentalno škodo. Ko je prišel domov, ni imel veliko problemov z privajanjem na stare življenjske tire zaradi službe in družine, ki mu je stala ob strani. Služba ga je tako zaposlila, da sploh ni imel časa razmišljati o Vietnamu. Težave so se začele pojavljati šele pred 7 leti, ko se je upokojil. S tem je tako imel več časa in njegove misli so se kmalu vrstile nazaj v Vietnam. Takrat je začel doživljati simptome posttravmatskega sindroma. Kmalu je stopil v stik z ameriško zvezo veteranov, ki mu je priskrbela potrebno pomoč. Danes jemlje zdravila, ki so mu v pomoč pri spanju in nadzoru anksioznosti, ima pa tudi mesečne obiske pri psihiatru. Občasno ima še vedno probleme s spanjem, predvsem zaradi nočnih mor, ki ga postavljajo nazaj v Vietnamsko džunglo.

Ali je član veteranskega združenja in kako združenje skrbi za svoje?

Je član veteranskega združenja "Veterans of Foreign Wars", v katerem tudi sam opravlja več upravnih funkcij. V skupini, v kateri je, ni veliko veteranov iz Vietnamske vojne. Večina članov je mlajših od njega, služili pa so predvsem v Iraku in Afganistanu.

Slika 24: Daniel (na levo) in njegovi prijatelji v Vietnamu

Robert Jeffrey

Na kratko o njegovem življenju

Robert Jeffrey se je rodil 23. julija 1939 v Los Angelesu v Kaliforniji. Po končani javni srednji šoli, se je odločil, da bo sledil stopinjam svojega očeta, ki je bil pilot v drugi svetovni vojni. Tako se je namesto na univerzo vpisal na letalsko in mehanično šolo na Northropskem inštitutu za tehnologijo (NIT) blizu mednarodnega letališča v Los Angelesu. Po nekaj tednih na NIT-u, se je vpisal na pilotski tečaj pri enem izmed svojih profesorjev. Upal je, da se bo s tem tečajem kasneje lahko prijavil na razpis vojske, da postane pilot vojaškega letala. Že takrat je uvidel, da ga poklic pilota bolj privlači kot poklic mehanika. Ves svoj prosti čas je namenil pilotiranju in teoriji letenja, saj je bil test za sprejem v ameriško vojsko sestavljen tako iz pilotiranja kot tudi iz teoretičnega dela. Izpite je naredil z odliko in bil določen v enoto Class 61G.

Urjenje

Vojaško oficirsko in letalsko urjenje je začel v letalski bazi Lackland v mestu San Antonio, v Teksasu. Pri tem urjenju je bil vpeljan v vojaško življenje s krutimi pravili; rekruti niso smeli biti poročeni do končanega urjenja. Če so se izpisali iz programa, so si avtomatično pridobili 4-letni vojaški rok, nositi so morali uniforme, naučili so jih korakati v pravem ritmu, morali so se naučiti bontona, zgodovine ameriškega letalstva ipd. Njihovi osebni predmeti so morali biti na posebnem mestu, kazni za kršenje tega pravila pa je bilo večurno korakanje v uniformi med vikendi. To uvajanje je za Roberta in njegovo skupino trajalo tri tedne, nato pa so jih poslali na naslednjo lokacijo v mesto Marianna na Floridi. Čeprav so zamenjali lokacijo, pa življenjskega stila niso. Še vedno so živeli v majhnih barakah, korakali, njihov vsakdan pa je bil že v naprej načrtovan. Njihovi urniki so bili natrpani z različnimi predmeti in nalogami. Starejši rekruti so Roberta in njegovo skupino večkrat zastrahovali, da bi jih naučili vojaške hladnokrvnosti in vzdržljivosti.

Zadnjih 6 mesecev svojega urjenja so preživeli v letalski bazi Reese v mestu Lubbock v Teksasu. Robert si je v teh zadnjih mesecih pridobil status najboljšega pilota v svoji skupini in si s tem pridobil privilegij, da je lahko izbral misije za svojo skupino. Ta privilegij mu je omogočil, da je lahko preletel večino držav Azije, med njimi tudi Vietnam, Laos in Kambodžo.

Kje je bil v Vietnamu, kakšne so bile njegove zadolžitve?

V Vietnamsko vojno je vstopil 20. decembra 1965, ko mu je bila dodeljena naloga, da poleti do Vietnama, kjer naj bi zbombardirali most. Na tem mostu naj bi potekala železnica, ki je povezovala Severni Vietnam s Kitajsko.

Ta misija jim ni uspela. Robertovo letalo je prejelo več udarcev v krilo. Škoda je bila za nadaljevanje leta prevelika in Robertu je v zadnjih sekundah pred eksplozijo uspelo pograbit nahrungnik s padalom in skočiti iz letala.

Njegov sopotnik ni imel take sreče, ob eksploziji je umrl. Kljub temu, da se Robertu to ni zgodilo, ni ušel nevarnosti. Severni Vietnamci so zdaj, namesto njegovega letala, streljali nanj. Na srečo so ga zadeli samo v škorenj, ena izmed krogel pa mu je oplazila gleženj. Njegov pristanek je bil neprijeten, s severno-vietnamskimi silami pa je bil obkrožen še v istem trenutku. Te so mu vzele čevlje, zvezale roke na hrbtu in ga začeli pomikati proti transportnemu vojaškemu vozilu. Med hojo do vozila je bil obkoljen z vaščani, ki so mu zadali mnogo udarcev. V vojaškem vozilu je nato takoj izgubil zavest.

Naslednjič, ko se je zbudil, je bila noč. Privezan je bil na nosila, ki so jih vojaki nosili po strmi džungleski poti. Nesli so ga do treh oficirjev, ki so ga začeli podrobno izpraševati, Robert pa jim je izdal le svoje ime in rank. Večkrat so mu zaradi njegovega nesodelovanja zagrozili s smrtjo, a ko je možnost sodelovanja večkrat zavrnil, so ga peljali pred ostale vojake ter ga potisnili na kolena. Takrat so mu dali zadnjo priložnost za sodelovanje, ki pa jo je zavrnil. Glavni oficir je nato naročil vojakom, naj ga ustrelijo. Te so ga raje ustrahovali s streli nad njegovo glavo, nazadnje pa so ga zvezali ter naložili v enega izmed avtomobilov. Naslednji dan je bil Robert že v zaporu za vojne ujetnike Hoa Lo v Hanoi.

Naslednjih 7 let in 3 mesece je Robert preživel v 8 različnih zaporih, kjer je bil vsak dan izpostavljen krutemu vedenju oficirjev.

V teh zaporih so zapornike izolirali od ostalih, med sabo tako niso imeli nobenega kontakta, oficirji so jih mučili, bili so podhranjeni, zaradi pomankanja osebne higiene so po svojem telesu imeli razne parazite... Hranili so jih zgodaj zjutraj in pozno popoldne.

Severni Vietnamci nikomur izmed njih niso dali niti najmanjšega upanja, da se bodo kdaj vrnili domov, ampak ko se je vojna leta 1973 končala, je bil en izmed pogojev, da se vojna zaključi ta, da Severni Vietnamci iz zaporov spustijo vse vojne ujetnike.

Letala ZDA so pristala na letališču Gia Lam in tako vse zapornike, tudi Roberta, odpeljala nazaj v Ameriko.

Čas v vojski

Robert je funkcijo vojaškega pilota opravljal 20 let.

Kako je pred prihodom v Vietnam gledal na to vojno, kako v času njegovega služenja v Vietnamu in kako danes?

Robert je tako danes, kot je bil tudi takrat, ponosen na to, da je Američan. Pravi, da mu je njegova vojaška kariera omogočila videti svet, v katerem sam ne bi hotel živeti. Ta svet je primerjal s svojim ujetništvom - svet brez svobode in ljudi, ki te obsojajo glede na tvojo zunanost, in ne na tvoja dela. Meni, da je Amerika vedno bila in vedno bo čudovita država, ki svojim državljanom omogoča le najboljše.

Ali je trpel za posttravmatskim sindromom?

Ob prihodu nazaj v Ameriko Robert ni verjel v obstoj posttravmatskega sindroma. Kar nekaj časa je minilo, preden je preučil njegove simptome ter ugotovil, da za nekaterimi trpi tudi sam. Na srečo so bili vsi njegovi simptomi v blažji obliki. Še vedno verjame, da je eden izmed razlogov za blage simptome ta, da je bil v vojski zaradi kariere in ne zaradi vpoklica. Tako je že prej vedel, v kaj se spušča. Poleg tega je večina preživelih vojakov iz taborišč

za vojne ujetnike imela kvalitete močne osebnosti; bili so individualisti, fizično in mentalno stabilni posamezniki, ki so imeli za sabo urjenje, ki jih je pripravljalo tudi na podobne situacije.

Čeprav so preživeli ujetništvo, vrnitev v domovino vsekakor ni bila lahka; Amerika se je zaradi vojne spremenila.

Zaradi ujetništva seveda nihče od zapornikov več let ni komuniciral s svojo družino, zato so bili ob prihodu vsi presenečeni nad spremembami. Večina preživelih vojakov je imela bližnje sorodnike, ki so umrli, veliko žen je tudi je hotelo ločitev.

Robert je pomagal tudi ostalim vojakom, ki so trpeli za posttravmatskim sindromom, z njimi je delil svojo zgodbo in jim predal nasvete, ki se jih je držal tudi sam. Eden izmed njih je bil ta, da je Robert v svojih mislih zgradil zid med prihodnostjo in preteklostjo. Tako je v svoje misli preprečil vstop samopomilovanja.

Ali je član veteranskega združenja in kako združenje skrbi za svoje?

Ni član veteranskega združenja.

Slika 25: Robert ob svojem letalu

*Slika 26: Robert ob koncu
svojega služenja vojski*

6. Zaključek

Kako je ameriška oblast zavajala javnost, dokazujejo dokumenti iz Pentagona oz. pentagonski dokumenti, ki jih je časopisu New York Times predal Daniel Ellsberg. Bil je zaposlen v administraciji predsednika Johnsona, dokument, ki obsega 7000 strani pa je razkril, kaj je ameriška oblast vedela o vietnamski vojni in kaj je prikrivala javnosti. Pentagoni dokumenti so razdeljeni na več poglavij in sklopov. Na spletni strani ameriške digitalne zgodovine sva odkrili originalne dokumente (<https://www.britannica.com/topic/Pentagon-Papers>, 8. 3. 2021). Dokumenti so razkrili, da so ZDA pomagale Francozom z vojaško (vojaška oprema) in finančno pomočjo v francosko-indokinski vojni. Javnost je lahko razbrala, da so se ZDA zavedale, kako Ngo Dinh Diem vodi skorumpiran in nasilen režim v Južnem Vietnamu, zaradi česa se je krepila podpora Vietkongovcem. Opisane so vse vojaške misije nad Severnim Vietnamom, javnost je dobila zelo natančen vpogled v akcijo Rolling Thunder ter podobne akcije bombardiranja Severnega Vietnama. V dokumentih so tudi dokazi, da se je Johnsonova administracija že pred ofenzivo Tet zavedala, da bo ameriška vojska težko obranila Južni Vietnam. Razkritje teh dokumentov je povzročilo burno reakcijo tako v ZDA kot v ostalem svetu, saj je potrdilo mnenje, da so vojaške operacije v Vietnamu povsem nepotrebne in brez pomena.

Uspelo nama je izvesti intervjuje s petimi veterani vietnamske vojne ter vam predstavljata najine ugotovitve. Njihove odgovore sva primerjali z najinimi hipotezami.

- Najina prva hipoteza, **da so bili vsi vojaki v Vietnamu le naborniki**, kajti vietnamska vojna velja za zadnjo vojno, kamor so ZDA napotile naborniško vojsko, se je glede na odgovore izkazala za napačno. Dva izmed najinih intervjuvancev (Daniel Chavez in Tom Green) sta bila res vpoklicana, ampak ostali trije so v vojsko vstopili prostovoljno – s tem so si zagotovili izbor vojaškega rodu, kjer so službovali, oz. jim je prostovoljni vstop v vojsko omogočil pridobiti formalno izobrazbo za poklic pilota. To hipotezo sva morali ovreči.

- Najina druga hipoteza, **da so vsi vojaki podpirali svojo napotitev v Vietnam**, saj je bil to čas hladne vojne in protikomunistične ideologije v ZDA, se je na začetku izkazala za pravilno. Vsi intervjuvanci na začetku vojaškega služenja niso dvomili o nujnosti vpoklica v ameriško vojsko ter napotitvijo v Vietnam. Ugotovili sva, da je to bolj ali manj posledica pomankanja informacij oz. zavajanja ameriške javnosti, kar so razkrili dokumenti iz Pentagona. Iz odgovorov sva razbrali, da se je njihova podpora ameriški vključitvi v vietnamsko vojno spremenila ali v času službovanja v Vietnamu ali ob vrnitvi domov.

- Najino tretjo hipotezo, **da so vojaki trpeli za posttravmatskim sindromom**, nisva mogli ne potrditi ne zavrniti, saj sva imeli premalo sogovornikov. V študijah sva odkrili, da naj bi za posttravmatskim sindromom (PTSD) trpelo 30,9% veteranov vietnamske vojne (<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2654776/>, 30. 4. 2021). Polovica teh veteranov je trpela za PTSD kot kronično obliko bolezni, ki se je kazala v napadih panike, psiholoških motnjah, občutkih nezadovoljstva ali celo po samomorilnih željah. Veterani s PTSD so tudi imeli težave z zasvojenostjo s tobakom, alkoholom ali opojnimi substancami, zdravili so se zaradi depresije.

- Najina četrta in zadnja hipoteza je bila, **da so vsi veterani vključeni v veteranske organizacije**. Iz intervjujev sva izvedeli, da niso vsi vključeni v veteranska

združenja, čeprav naj bi ta svojim članom nudila pomoč pri zdravljenju posttravmatskega sindroma. Nekateri izmed intervjuvancev so menili, da je podpora veteranskih organizacij nujna in potrebna, vendar te podpore ne potrebujejo. Zaradi teh odgovorov je tudi ta najina hipoteza ovržena.

7. Viri in literatura

1. Cummins, J. 1968: Ofenziva Tet. V: Slavna poglavja zgodovine. Znameniti dogodki, ki bi jih morali bolje poznati. Radovljica: Didakta, 2009, str. 284-291.
2. Ladenburg, T. Americans in Indochina. Arlington: Social Studies School Service, 2007.
3. Mamaux, A. Vietnam and the Cold War. V: The Cold War: Superpower Tensions and Rivalries. Oxford: Oxford University Press, 2015, str. 172-185. ISBN: 9780198310211
4. Smithsonian, Children's Encyclopedia of American History, Great Britain: Dorling Kindersley Limited, 2014, str. 226. ISBN 987-1- 4654- 2843- 1
5. Vietnamska vojna v številkah. History, 2014., št. 31, str. 22-23.
6. Začetek konca vietnamske vojne. History, 2020, št. 102, str. 36-45.
7. Bao Dai. (online). 2020. (citirano 15. 12. 2020). Dostopno na naslovu: <https://www.britannica.com/biography/Bao-Dai>
8. Digital history (online). 2019. (citirano 5. 3. 2021). Dostopno na naslovu: http://www.digitalhistory.uh.edu/disp_textbook.cfm?smtID=3&psid=4091
9. Dolinšek, M. Arhitekt ameriške vojne v Vietnamu. (online). 2009. (citirano 15. 12. 2020). Dostopno na naslovu: <https://www.dnevnik.si/1042287904>
10. General Vo Nguyen Giap Obituary. (online) 2020. (citirano 15. 12. 2020). Dostopno na naslovu: <https://www.theguardian.com/world/2013/oct/04/general-vo-nguyen-giap>
11. Geneva Accords, History of Indochina. (online) 2020. (citirano 15. 12. 2020). Dostopno na naslovu: <https://www.britannica.com/event/Geneva-Accords>
12. Hickman, K. End of the Conflict. (online). 2019. (citirano 17. 12. 2020). Dostopno na naslovu: <https://www.thoughtco.com/vietnam-war-end-of-the-conflict-2361333>
13. Ho Chi Minh. (online). 2020. (citirano 27. 11. 2020). Dostopno na naslovu: (<https://www.britannica.com/biography/Ho-Chi-Minh>)
14. Koenen, C. K., Stellman, S. D. Persisting Posttraumatic Stress Disorder Symptoms and their Relationship to Functioning in Vietnam Veterans: A 14-Year Follow-Up. (online). 2009. (citirano 30. 4. 2021). Dostopno na naslovu: (<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2654776/>)
15. Ho Chi Minh Trail. (online). 2009. (citirano 27.11. 2020). Dostopno na naslovu: <https://schoolhistory.co.uk/notes/what-was-the-ho-chi-minh-trail/>

16. Lacouture, J. Ho Chi Minh. (online). 2019. (citirano 5. 2. 2021).
Dostopno na naslovu: <https://www.britannica.com/biography/Ho-Chi-Minh>
17. Ngo Dinh Diem. (online). 2019. (citirano 15. 3. 2021).
Dostopno na naslovu: <https://www.britannica.com/biography/Ngo-Dinh-Diem>
18. Minh, H. Š. Letter from Ho Chi Minh to President Lyndon Johnson. (online). 2019. (citirano 5. 2. 2021).
Dostopno na naslovu: http://www.digitalhistory.uh.edu/disp_textbook.cfm?smtID=3&psid=3641
19. Llewellyn, J., Southey, J., Thompson, S. Henry Kissinger. (online). 2018. (citirano 20. 3. 2021).
Dostopno na naslovu: <https://alphahistory.com/vietnamwar/henry-kissinger/>
20. Llewellyn, J., Thompson, S. et al. Domino teorija. Alpha History (online). 2020. (citirano 12. 2. 2020). Dostopno na naslovu: <https://alphahistory.com/coldwar/domino-theory/>
21. Overview of the Vietnam War. (online). 2019. (citirano 12. 12. 2020).
Dostopno na naslovu: <http://www.digitalhistory.uh.edu/era.cfm?eraid=18&smtid=1>
22. Prva obsodba nekdanjih voditeljev Rdečih Kmerov za genocid. (online) 2019. (citirano 12. 1. 2021). Dostopno na naslovu: <https://www.rtvsl.si/svet/azija-z-oceanijo/prva-obsodba-nekdanih-voditeljev-rdecih-kmerov-za-genocid/471978>
23. Robert S. McNamara Biography. (online). 2014. (citirano 20. 3. 2021).
Dostopno na naslovu: <https://www.biography.com/political-figure/robert-s-mcnamara>
24. Templer, R. General Vo Nguyen Giap. (online). 2013. (citirano 17. 3. 2021).
Dostopno na naslovu: <https://www.theguardian.com/world/2013/oct/04/general-vo-nguyen-giap>
25. The Pentagon papers (online) 2019. (citirano: 8. 3. 2021).
Dostopno na naslovu: <https://www.britannica.com/topic/Pentagon-Papersn>
26. The Tet Offensive. (online.) 2016. (citirano 20. 12. 2020).
Dostopno na naslovu: <https://history.state.gov/milestones/1961-1968/tet>
27. The Vietnam War. (online). 2016. (citirano 5. 2. 2021).
Dostopno na naslovu: <https://www.khanacademy.org/humanities/us-history/postwarera/1960s-america/a/the-vietnam-war>
28. U. S. Congress. Gulf of Tonkin Resolution. (online). 2019. (citirano 24. 2. 2021).
Dostopno na naslovu: https://www.digitalhistory.uh.edu/disp_textbook.cfm?smtID=3&psid=4088
29. Vietnam War Timeline. (online). 2017. (citirano 17.12.2020).

Dostopno na naslovu: <https://www.history.com/topics/vietnam-war/vietnam-war-timeline>

30. Vietnam War and Protests. (online). 2019. (citirano 20.12.2020).
Dostopno na naslovu: <https://www.pbs.org/wgbh/americanexperience/features/two-days-in-october-vietnam-battlefields-and-home-front/>
31. Vietnam War Facts. (online). 2019. (citirano 22. 12. 2020).
Dostopno na naslovu: <https://www.historynet.com/vietnam-war>
32. Vietnam Statistics. (online). 2019. (citirano 4. 1. 2021).
Dostopno na naslovu: <http://www.uswardogs.org/vietnam-statistics/>

8. Viri slik

Slika 1: Hal Lawson. (citirano: 25. 3. 2021). Osebni arhiv.

Slika 2: Robert Jefferson (citirano 25. 3. 2021). Osebni arhiv.

Slika 3: Rocky Lechelt (citirano 25. 3. 2021). Osebni arhiv.

Slika 4: Daniel Chavez. (citirano 25. 3. 2021). Osebni arhiv.

Slika 5: Ho Ši Minh. (citirano 25. 3. 2021). Dostopno na naslovu:
[https://sl.wikipedia.org/wiki/Ho_%C5%A0i_Minh_\(politik\)#/media/Slika:Ho_Chi_Minh_1946.jpg](https://sl.wikipedia.org/wiki/Ho_%C5%A0i_Minh_(politik)#/media/Slika:Ho_Chi_Minh_1946.jpg)

Slika 6: Bao Dai. (citirano 28. 3. 2021). Dostopno na naslovu:
<https://alphahistory.com/vietnamwar/bao-dai/>

Slika 7: Vu Ngu Zap. (citirano 28. 3. 2021). Dostopno na naslovu:
https://en.wikipedia.org/wiki/V%C3%B5_Nguy%C3%AAn_Gi%C3%A1p

Slika 8: Ngo Dinh Diem. (citirano 28. 3. 2021). Dostopno na naslovu:
<https://www.britannica.com/biography/Ngo-Dinh-Diem>

Slika 9: Robert McNamara. (citirano 28. 3. 2021). Dostopno na naslovu:
<https://www.britannica.com/biography/Robert-S-McNamara>

Slika 10: Henry Kissinger. (citirano 28. 3. 2021). Dostopno na naslovu:
<https://www.nobelprize.org/prizes/peace/1973/kissinger/biographical/>

Slika 11: Zemljevid Indokine v času francoskega režima. (citirano 25. 3. 2021). Dostopno na naslovu: https://www.wikiwand.com/en/French_Indochina

Slika 12: Goreči menih, 11. junij 1963. (citirano 23. 11. 2020). Dostopno na naslovu:
<https://time.com/3791176/malcolm-browne-the-story-behind-the-burning-monk/>

Slika 13: Likvidacija Vietkongovca v Saigonu. (citirano 23. 11. 2020). Dostop na naslovu:
https://en.wikipedia.org/wiki/File:Execution_of_Nguyen_Van_Lem.jpg

Slika 14: Deklica z napalmom. (citirano 28. 3. 2021). Dostopno na naslovu:
https://en.wikipedia.org/wiki/Phan_Thi_Kim_Phuc

Slika 15: Halovo letalo. (citirano 28. 3. 2021). Osebni arhiv.

Slika 16: Poškodba levega krila, ki so jo povzročili Vietnamci. (citirano: 25. 3. 2021).
Osebni arhiv.

Slika 17: Hal ob spomeniku padlim vojakom v Vietnamski vojni (citirano: 25. 3. 2021).
Osebni arhiv.

Slika 18: Ime padlega vojaka (citirano: 25. 3. 2021). Osebni arhiv.

Slika 19: Halova enota VA164 v Tonkinškem zalivu leta 1972 (citirano: 25. 3. 2021).
Osebni arhiv.

Slika 20: Spominski dogodek ob smrti člana njihove enote (citirano: 25. 3. 2021). Osebni
arhiv.

Slika 21: Rockyeva podmornica. (citirano: 25. 3. 2021). Osebni arhiv.

Slika 22: Notranjost podmornice 1. (citirano: 25. 3. 2021). Osebni arhiv.

Slika 23: Notranjost podmornice 2 in njeni upravljalci. (citirano: 25. 3. 2021). Osebni arhiv.

Slika 24: David in njegovi prijatelji v Vietnamu. (citirano: 25. 3. 2021). Osebni arhiv.

Slika 25: Robert ob svojem letalu. (citirano: 25. 3. 2021). Osebni arhiv.

Slika 26: Robert ob koncu svojega služenja vojski. (citirano: 25. 3. 2021). Osebni arhiv.

Priloge

Tahlia Wick

January 23, 2021 at 6:27 PM

To: martin.baltazarii@gmail.com

Re: Research project

Dear Sir,

My name is Tahlia Wick and I am 17 years old and a sophomore in high school. I am an American, originally from Redmond, Oregon, but currently living overseas in Slovenia. I discovered your contact info from the VFW website.

I have been presented with the wonderful opportunity to work on a research project as an extracurricular assignment in my foreign school. It is on the topic of the Vietnam War. I was wondering if you would be so kind as to let me know if there are any veterans, that you could put me in contact with, who served in the Vietnam War, and who would be willing for me to interview them about their time in service during the war? My grandpa, who is from Powell Butte, is a Navy pilot veteran from the Vietnam War and I was able to interview him, but I am looking for a few other people that I could interview from other branches of the military.

Thank you for your time and I am incredibly grateful for your service and sacrifice for our country.

Sincerely,
Tahlia Wick
tahliagracewick@icloud.com
+386 41 362 021